

YENİ BİR YASA VE MADENLERİMİZ

• Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki madenlerin aranmasına ve işletilmesine ilişkin yöntemleri düzenleyen bir yasa yürürlükteyken yabancılara uzun vadeli özel maden imtiyazları tanınması çok düşündürücüdür.

ATILLA AYBAY İktisatçı

"Devleti küçültme" yolundaki girişimler sürüyor. Kimi kamu hizmetlerinin "yap-işlet-devret" modeli çerçevesinde yaptırılmasına olanak sağlayan 3996 sayılı yasa(*) bu doğrultuda atılmış önemli bir adım sayılabilir. Bu yeni yasayla "...köprü, tünel, baraj, sulama, içme ve kullanma suyu, arıtma tesisi, kanalizasyon, haberleşme; enerji üretimi, iletimi, dağıtımı; maden ve işletmeleri, fabrika ve benzeri tesisler, çevre kirliliğini önleyici yatırımlar, otoyol, demiryolu, yeraltı ve yerüstü otoparkı, sivil kullanıma yönelik deniz ve hava limanları ve benzeri yatırım ve hizmetlerin yaptırılması, işletilmesi* ve devredilmesi konularında yap-işlet-devret modeli çerçevesinde" sermaye şirketlerinin ya da yabancı şirketlerin görevlendirilmesine olanak sağlanmıştır.

Şirketler, çok doğal olarak mümkün olan en yüksek karı sağlamak için çalışacaklarına göre bu karın kaynağını yurttaşların ve devletin yapacağı ödemeler oluşturacaktır. Başka bir deyişle yurttaşlar bir yandan kamu hizmetlerinin görülmesi için vergi öderken bir yandan da "kanalizasyon kullanma ücreti, köprü parası, çevre koruma resmi vb" ödemek zorunda kalacaklardır.

Her ne kadar yasada devletin yerli ve yabancı şirketlerle yapacağı içeriği yukarıda belirtilen sözleşmelerin "imtiyaz teşkil etmeyecek nitelikte olacağı" öngörülmüşse de 49 yıla kadar süreli olarak yapılacak bu sözleşmelerin klasik imtiyaz sözleşmelerinin niteliklerini bile aştığı kuşkusuzdur. Örneğin, devlet bu şirketlere ödeme garantisi vereceği gibi onlara kredi sağlama ve sağlanan krediler için geri ödeme garantisi verme yükümlülüğünü de üstlenmektedir. Ayrıca bu şirketler adına bedeli devlet tarafından da ödenebilecek kamulaştırmalar (istimlaklar) yapılabileceği gibi şirketin "ya-

pacağı bütün iş ve işlemler" her türlü resim ve harçtan başışık (muaf) olacaktır. Kaldı ki yeni yasa, 10 Haziran 1326 tarihli Menafii Umumiye Müteallik İmtiyazat (Kamu Yararına İlişkin İmtiyazlar) Hakkındaki Kanun ile 25.6.1932 tarihli ve 2025 sayılı kanun hükümlerinin bu yasada öngörülen işlere uygulanamayacağını belirtmekle söz konusu sözleşmelerin imtiyaz sözleşmesi niteliğinde olduğunu açıkça teyit etmektedir. Uygulanmayacağı belirtilen iki kanunda "hükümetçe lüzum görülen imtiyaz mukaveleleri Büyük Millet Meclisi'nin tasvibine arz olur" ve "İşbu kanun hükmü kavanini mahsusaya tabi bulunan maadini asliye ve sathıye ve taşocakları hakkında meri ve cari olmayacağı" hükümleri yer almaktadır. Yeni yasanın 14. maddesi, imtiyaz sözleşmelerinin TBMM'nin onayına sunulması zorunluluğunu ortadan kaldırdığı gibi özel yasa hükümlerine tabi olan maden ve taşocaklarını da yasa kapsamına almış oluyor. Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki madenlerin aranmasına ve işletilmesine ilişkin yöntemleri düzenleyen bir yasa yürürlükteyken yabancılara uzun vadeli özel maden imtiyazları tanınması çok düşündürücüdür. Oligopol düzeninde örgütlenmiş olan çokuluslu dev madencilik şirketlerinin ve onları denetleyen bankaların, dünyanın hemen bütün bölgelerindeki etkinlikleri ve sırasında kendi çıkarları ile uyumlu hareket etmeyen ülkelerdeki madencilerin dışsıtım olanaklarını sınırlamaya kadar varan müdahaleleri dikkate alındığında yasada "maden ve işletmeleri" için öngörülen imtiyazın ne denli sakıncalı olduğu daha iyi anlaşılır. Yabancı şirketlerin aramalara yatırım yaparak yeni maden alanları bulmaları ve bunları geliştirmeleri düşünülemez. Bunlar zayıf bir ihtimalle MTA'nın arşivinden yararlanmak isteyecekler, çok daha kuvvetli bir ihtimalle de mevcut karlı maden ve işletmelere talip olacaklardır. Örneğin Etibank'ın -dünyadaki uygulamanın aksine- ikiye bölünmesi bu girişimler için şimdiden ortamı hazırlamıştır. Bor madenleri konusunda yıllarca mücadele eden bir şirket'i bir teklif" vererek bor madenlerini ve tesislerini 49 yıl süreyle ele geçirebilecektir. Öte yandan krom madenleri ve ferrokrom tesisleri de yabancı şirketlerle yapılacak imtiyaz sözleşmelerine konu

olacaktır.

Yeni bir maden alanının bulunup işletileceğini varsaysak bile rezerv ve yıllık üretim miktarı ile uyumlu olarak kurulacak tesisleri "yapı-işleten" şirketin rezerv tükendikten sonra devlete ne "devredeceği" de merak konusudur. Maden üretimimiz ve dolayısıyla GSMH içinde madenciliğimizin payının artacağı ve bu yoldan ülke kalkınmasının hızlanacağı ise geçersiz bir savdır.

Çokuluslu şirketler en yüksek katma değeri gelişmiş ülkelerde sağlayacak yöntemlerle çalışmaktadır. Önemli olan modern endüstrinin temel girdilerini oluşturan madenlerin, çıkarıldığı ülkede hangi aşamaya kadar değerlendirilebildiğidir. Bugün önemli rezervler genel olarak az gelişmiş ülkelerde, bu rezervlerden elde edilen madenleri en son aşamaya kadar işleyen tesislerin çoğu ise gelişmiş ülkelerde bulunuyor. Türkiye'ye gelecek yabancı şirketin, burada çıkaracağı cevheri kendi ülkesindeki tesis ve fabrikalarda kullanacak yerde o tesisleri atıl bırakarak ülkemizde ileri teknoloji gerektiren tesisler kurarak değerlendirmesi söz konusu olamaz. Olsa olsa gelişmiş ülkelerde kullanılmasına izin verilmeyen "çevreyi kirlenici yöntemlerle" bazı ara malları üretebilecektir.

GSMH içinde madenciliğin payına gelinece bu sayı topluca ele alındığında gelişmiş ülkelerde %1 dolayında iken Zambiya, Zaire, Bolivya, Gabon, Sierra Leone gibi ülkelerde % 10-40 arasında değişmektedir. Bu sonuçların hangisi gelişmiş ülkeler arasında yer alabilmiştir? Olaya sadece döviz sağlamak açısından bakacak olursanız yenilenme olanağı bulunmayan doğal kaynaklarımızı sırf bu amaçla yabancılara hammadde olarak sunmanın ağır faturasını kuşkusuz gelecek kuşaklar ödeyecektir.

Son olarak bu konuda Dünya Bankası'nın önemli bir saptamasını aktaralım:

"Gelişmekte olan ülkeler çoğu kez büyük şirketlerin baskısıyla çok sayıda şirketin ülkeye girmesini teşvik edecek yerde, birkaç büyük şirkete imtiyaz vermek eğilimindedir."

Bu yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvuracak yok mu?

(*) Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yapı-işlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun; Kanun no. 3996, kabul tarihi 8.6.1994, Resmi Gazete 13 Haziran 1994, Sayı: 21959.

Bu yazı 29.6.1994 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nden alınmıştır

TAŞKÖMÜRÜ HAVZASI VE TTK'NUN SORUNLARI

A Yakup KESKİN
Maden Mühendisi

Bugüne dek yukarıdaki manşet altında, basın ve yayın kanalıyla -olumlu ya da olumsuz olmak üzere- kamuoyuna pek çok görüş aktarılmıştır. Bunları tekrar ederek muhterem okurların kıymetli zamanlarını almak istemiyorum. Ancak, ben-deniz, EKİ ve TTK bünyesinde 40 yıl fiili hizmetten sonra 1986' da emekli olan bir maden mühendisi sıfatıyla, özellikle Amerikalılar'ın iş hayatında üzerinde hassasiyet gösterdikleri 5M faktörünü ortaya koyarak, konuya farklı bir açıdan bakmaya çalışacağım.

Bilindiği üzere, üretime yönelik herhangi bir kuruluşun başarılı olabilmesi için, bu 5M faktörünün kusursuz işlenmesi gerekmektedir. Bunlardan bir ya da daha fazlası yetersiz kalmış ise, işler kötüye gidiyor; iflas da kapının eşliğinde demektir. Tıpkı TTK' nun içinde bulunduğu durum gibi.

5M faktörünün İngilizce sözcüklerle ifadesi şöyledir : "Management, Money, Man, Material and Marketing ". Bu sözcüklerin baş harfleri M ile başladığından bunlara 5M faktörü denmiştir. Bunların Türkçe karşılıkları ise, sırasıyla: "yönetim ,para ,insan, malzeme ve pazarlama" dır,Şimdi, bu sözcükleri sondan başa doğru açmaya çalışarak TTK' nun durumu ile karşılaştırdığımız zaman, karşımıza söz konusu kurum için söylenenlerin dışında bir görüş ortaya çıkacaktır. Şöyle ki;

Pazarlama: Günümüze dek Zonguldak'ta üretilen taşkömürünün pazarlanmasında, 1967-68 yılı hariç, önemli bir sorun çıkmamıştır. 1967' de ise, bir taraftan Havza' da satılabilir üretimin 5 Mt' a yükselmiş olması, diğer taraftan KARDEMİR tesislerinin revizyona

alınması, Çatalağzı ve Zonguldak Lavuarları' nda 0,6-0,7 Mt koklaşabilir kömürün stoklanmasına neden olmuştur.

Malzeme : Havza' da kömür üretimi için gereken malzeme ve makinanın önemli bir kısmı, esasen TTK bünyesindeki maden makinaları imalat tesislerinde imal edilmektedir.

İnsan Gücü Ülkemizde, işsizliğin had safhada olduğu bu dönemde, insan gücü temininde bir zorluk olmasa gerek.

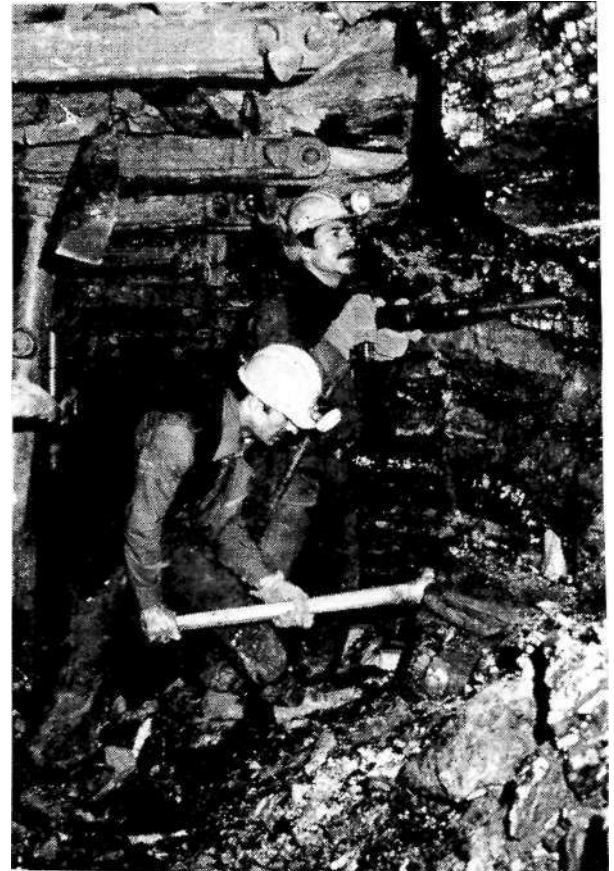
Para : Bildiğim kadıyla, gerek EKİ, gerekse TTK dönemi olsun, Kurum, hiç bir dönemde parasal yönden kendi kendine yeterli olmamış ve az ya da çok devlet tarafından sübvans edilmiştir.

Bu özet açıklamadan anlaşılacağı üzere, dizideki 4 M' de önemli bir sorun olmadığı; buna karşın, üretimin her geçen yıl bir evvelki yıla göre gerilediği dikkate alındığında, yönetimin (1. M' nin) kusursuz olduğu

söylenemez. Bu görüş, daha çok 1983'ten (yani, EKİ' nin kurulmasından) sonra belirgin bir durum arz etmiştir. Diğer bir ifadeyle, yönetimde tutarsızlık ve zaafiyet baş göstermiştir. Durum böyle olunca, diğer faktörlerde de (diğer 4 M' de) elbette ki, bir takım aksaklıklar olacaktır. Çünkü bunları ayakta tutacak güç 1. M' de mevcuttur. Bu itibarla, TTK hakkında başarısızlığa neden olarak söylenen faktörlere, yönetim faktörününün de eklenmesi gerekmektedir.

Yukarıda 5M faktörünü açıklarken, insan gücü temininin en kolay olduğunu belirtmişim. Ancak, öteki yıllara göre, günümüzde oldukça pahalı olan insan gücünün, akılcı bir

biçimde kullanılmaması halinde, üretim maliyetine ne denli ters yönde etkisi olacağı açıktır. Hele TTK' nda olduğu gibi, üretim makina gücünden çok insan gücü potansiyeline dayalıysa ve bu güce harcanan para toplam harcamaların % 66-70' ine ulaşmışsa, yönetimin fevkalade hassas hareket etmesi kaçınılmazdır. Nitekim, TTK yönetimi, geç de olsa bu durumu dikkate alarak, üretken kesimin dışında kalan işçi ve personel miktarını azaltmaya başlamıştır. Ancak bu uygulama, norm kadrolar (standart süreç içinde herhangi bir işin asgari kaç kişi ile yapılacağını saptayan kadrolar) hazırlanmaksızın yapılıyorsa, bu önlem işi çıkmaza götürebilir. Bu nedenle, henüz çok geç kalmadan olumlu bir konsantrasyona gidebilmek için, yeraltı ve yerüstü olmak üzere, norm kadrolar ivedilikle hazırlanarak çember daraltma cihetine gidilmelidir.

TTK VE PROBLEMLERİ

En Müşfik SANŞAN / Maden Mühendisi

Bilindiği gibi, ekonomik tedbirler paketi uzun bir zamandan beri Türkiye'nin gündeminde birinci sırayı işgal etmektedir. Bu paket çerçevesinde, KİT'lerin özelleştirilmesi veya kapanması da konunun mühim bir parçası olduğundan TTK'nu yakından ilgilendirmektedir.

Ancak, TTK bazı özellikleri itibariyle diğer KİT'lerle kıyaslanamayacak çok önemli ayrıcalıklar arz etmektedir. Bunları 4 grupta özetleyebiliriz.

1- Taşkömürü stratejik bir enerji kaynağıdır. Zonguldak Havzası'nda bugün 1,3 milyar tonluk bir rezervin mevcut olduğu bilindiğine göre, ülkenin daha 1 asırlık taşkömürü ihtiyacını TTK karşılayabilecek demektir.

2- TTK'nın Zonguldak ve Zonguldaklıyla eşdeğer hale gelmesidir. Yani taşkömürü demek Zonguldak ve Zonguldaklı, Zonguldak ve Zonguldaklı demek taşkömürü demektir. Ne grizu infilakları, ne göçükler Zonguldaklıyı asla yıldırmamış; beraberlikleri 160 yıldır devam etmekte ve daha uzun yıllar da devam edecektir, buna kimse de engel olamayacaktır.

3- Tesislerinin büyük bir bölümü yeraltında olduğundan (binlerce kilometre uzunluğundaki galeriler) bunların bir yere nakledilerek kullanımları da mümkün değildir.

4- Türkiye şu anda taşkömürü ihtiyacının büyük bir bölümünü yurtdışından ithal etmektedir. Bu nedenle havzada üretilen her ton taşkömürünün ülkenin döviz kaybını önlediği gerçeğini hiç kimse gözardı edemez.

Bütün bunlar gözönüne alındığında hala TTK'nun kapatılması gereğini duyanlar varsa; bunlar ya çok bilgisizdirler ya da bir takım kişisel çıkarları doğrultusunda hareket etmektedirler.

Benim şahsi kanaatime göre TTK'nu tamamen veya kısmen kapatmak şöyle dursun aksine daha yeni ocakların açılması ve gerekli yatırımların yapılması ile üretimin en az iki katına çıkarılmasının çerelerinin aranması gerekmektedir. Aslında TTK'nda bu potansiyel fazlası ile mevcuttur. Ancak bu çalışmaların yapılabilmesi için kurumun şu andaki bazı problemlerinin acilen halledilmesi gerekmektedir. Şimdi bu konuda çarpıcı bir örnek vermek istiyorum. Aşağıdaki tablo TTK'nun 1993 yılındaki ayak tablolarından üretimle ilgili bir alıntıyı göstermektedir.

BÖLGELER	KOZLU	ÜZÜLMEZ	KARADON	AMASRA	HAVZA
Ayak Boyu	9290	31000	40485	4237	85012
Çalışan Boy	7573	11806	18129	2584	40092
Çalışan Boy					
Ayak Boyu	%81	%38	%44	%60	%47

Tablodan da görüldüğü gibi 1993 yılında 85012 m. uzunluğunda çalışılabilir kömür panosunun ancak 40092 metresi çalışılabilmiştir. Bir başka deyişle 100 metre uzunluğunda çalışılabilir bir boyun ancak 47 metresi çalışılabilmiştir. Bu tablodan, bu uzunluğun tamamı çalışılabilseydi, 1993 yılı üretimi nin en az bir kat daha artabileceğini söyleyebilirdik.

Ancak havzada yıllardan beri süregelen yeraltı nakliye problemi bir türlü halledilmediğinden yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi üretimi istenen düzeye çıkarmak mümkün olamamıştır. Ayrıca, TTK hakkında kamuoyunda yaratılan kötü imaj sebebiyle kurum personelinde oluşan psikolojik rahatsızlık 1993 yılı üretiminin daha da düşmesine sebep olmuştur.

Havza 160 yaşında olmasına rağmen halen ormanlarından kömür çıkarılmaktadır. Bugün Gelik İşletmesi'nin doğusu jeolojik bakımdan tam anlamıyla açıklığa kavuşturulamamıştır. Ayrıca bu alanda kömür damarlarının gerçek derinlikleri ile görünür, muhtemel ve mümkün rezervler arasındaki değişimler bugüne kadar belirtilmemiştir. En önemlisi ise havza için gerekli yatırımlar büyük ölçüde ihmale uğramıştır.

Bütün bu olumsuzlukların çözümü isabetli projelerin ve gerekli yatırımların bir an önce hazırlanıp hayata geçirilmesi ile mümkün olabilecektir.

Bu çalışmalar tam olarak yapıldığı takdirde Türkiye Taşkömürü Kurumu ülkemizin bütün taşkömürü ihtiyacını karşılayabileceği gibi ülkenin bu konuda dışa bağımlılığına da son verecektir.

TÜRKİYE 6. ENERJİ KONGRESİ

17-20 Ekim 1994 tarihleri arasında izmir Enternasyonal Fuarı'nda yapılacak kongrede, teknik oturumlar ve panellerin yanısıra, 20 Ekim 1994 tarihinde yabancı konukların katılımıyla Türkiye Enerji Günü düzenlenecektir.

Kongrede:

1. Enerji Kaynakları
2. Türkiye'nin Enerji Politikası,
3. Elektrik Santralleri,
4. Enerji ve Çevre,
5. Doğalgaz,
6. Kömür Teknolojisi,
7. Enerjide Yerli Sanayi,
8. Enerjide Özelleştirme,
9. Enerji Sektöründe Yapılanma, Yass ve Finansman Sorunları,
10. Enerjide Bölgesel ve Uluslararası İlişkiler,
11. Enerji Tasarrufu ve Verimlilik,
12. Enerji Üretimi, iletimi ve Dağıtımında Kullanılan Teçhizat Kalite ve Standardizasyon konularında yaklaşık 130 tebliğ sunulacaktır.

ZONGULDAK ENDÜSTRİ DESTEKLEME MERKEZİ (ZEDEM)

ZEDEM, NATO Bilim Programı çerçevesinde, işlevsel bir işbirliği içerisinde endüstrinin öncelik arz eden sorunlarına çözüm arayıp geliştirmek amacıyla kurulmuştur. ZEDEM, Karaelmas Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümü bünyesinde çalışmalarını sürdürmektedir. ZEDEM bünyesinde;

- Uygulamalı Kaya Mekaniği
- Kömür Teknolojisi ve Kendiliğinden Yanma
- Cevher Hazırlama
- Maden Yatakları ve Jeokimya Laboratuvarları bulunmaktadır.

ZEDEM hizmetlerinden yararlanmak ve daha fazla bilgi edinmek için başvuru adresi;

ZEDEM Karaelmas Üniversitesi
Mühendislik Fakültesi
67100 ZONGULDAK
Tel: 0.372.257 40 10
Fax: 0.372.254 40 23

ELEŞTİRİ...ELEŞTİRİ...**.BASIN AÇIKLAMASI.**

(Zonguldak Şube)

**"BAŞYAZI" NIN
DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ**

Ota Mete GURAY
1965/1090

Madencilik Bültenimiz' in 1994/Haziran 34. sayısında, yeni yönetim kurulumuzun BAŞYAZISI' nı dikkatle okudum. Tüm üyelerimizin belleklerinde tazeliğini muhafaza eden ülke madenciliğimizin, Cumhuriyet' in ilk yıllarından günümüze kadar, olumlu ve olumsuz yönleri ile gelişimini sergileyen bu başyazıyı, şahsım dahil tüm üyelerimizin tasvip edeceği şüphesizdir. Bununla birlikte, Sayın Yönetim Kurulumuz' un, başyazının birinci paragrafındaki "Odamız, genel anlayış ve bakış açısını değiştirmeksizin, gelenekselleşmiş çalışma programının (???) çatısını koruyarak..." ifadesi, başyazının bütünü içinde tenakuz yaratıyor gibi geldi bendenize.

Zira ; "Genel Anlayış" : Odamız' a kayıtlı ve organik bağlantı içindeki tüm meslektaşlarımızın, Odamız faaliyetleri bütününde çoğunlukla meslekî, ekonomik ve sosyal fikirlerde görüş birliği sağladıkları ve bu fikirleri muhtelif platformlarda dile getirmelerini çeğriştiriyor şüphesiz; ancak, "bakış açısını değiştirmeksizin" "geleneklere bağlılık" ifadelerine gelince, bendenizde uyandırdığı intiba şudur : Hızla gelişen, globalleşen dünyamızda ve buna ayak uydurmaya çalışan ülkemizde bir taraftan liberalleşme eğilimine giren sosyal demokrat aydınlarımız, öbür yanda sosyalleşen milliyetçi, muhafazakâr, liberal aydınlarımız sosyal ekonomik ve siyasal yaşamımıza yeni ufuklar, yeni boyutlar getirirken, Odamız yönetimlerinin "sabit (durağan) bakış açısı" nı muhafaza ederek hangi ufukları yakalayacağını, "geleneklere bağlı" kalmakla nasıl kabuk değiştirip yenilenmeden gerek kamuoyuna ve gerekse siyasî platformlarda ülkemizi yönetenlere hangi mesajların iletileceğini ve karşılığında beklenti ve özelemlerimize (ülkemiz için) nasıl çare bulunabileceğini kestiremiyorum. Bilakis, eleştirdiğim bu kavramların artık terk edilerek günümüz koşullarına ve politikalarına senkronize olarak ve yakın geleceği de gözden uzak tutmaksızın canlı, atılcı, mücadeleci ve demokrasi ve hukuk içinde sonuç alıcı stratejiler belirleyerek bu yönde çalışma programları hazırlayıp özveri ile yürütecek ODA YÖNETİMLERİNE İHTİYACIMIZ OLDUĞUNA inanıyorum. Yanılıyor muyum?

Sayın Basın ve TV Temsilcileri

Bilindiği gibi, 5 Nisan kararları ile Karabük D.Ç. Fabrikalarının, Armutçuk ve Amasra ocaklarının "Özelleştirme/Tasfiye" kapsamına alındığı açıklanmıştı. Daha sonra, Kamuoyunun tepkisi ile araştırma komisyonlarının oluşturulması kararlaştırılmış ve kapatma -özelleştirme kararlarının gözden geçirileceğine ilişkin umut belirmişti.

Bu umudun yarattığı rehavet ve ülke genelinde yaşanan siyasi dalgalanmalar son zamanlardaki bazı ciddi gelişmelerin gözden kaçırılmasına neden olmaktadır.

Şöyle ki; DPT tarafından, Enerji Bakanlığı'nın TTK için talep ettiği yatırımlardan Karadon dışındaki müesseseler ile ilgili olarak red edilmiştir. 20 Temmuz 1994 tarihli DPT yazısında yıl sonuna kadar Karadon ve Asma dışındaki birimlerin ya özelleştirileceği ya da tasfiye edileceği vurgulanmaktadır.

-Başbakanlık tarafından oluşturulan Zonguldak Taşkömürü İşletmesi İnceleme Kurulu ilk toplantısından bu yana hiçbir çalışma yapmamıştır. Kaldı ki büyük uğraşlarla hazırlanan Karabük Raporunun Sn. Başbakan tarafından zaman bulunup okunamayışı hükümetin konuya ne denli duyarlı olduğunun bir göstergesidir.

- Diğer taraftan Sn. Genel Müdürün basına da yansıyan düşüncelerine göre TTK'da herşey rayında gitmekte ve iyileştirmeler bütün hızıyla sürdürülmektedir.

Bu durumda, hangisi doğru?

- DPT-ETKB yazışmalarındaki gibi tasfiyeye mi gidiliyor?

- Komisyon değerlendirmeleri mi bekleniyor?

- TTK Yönetiminin belirttiği gibi herşey normal mi gidiyor?

Bize göre tüm bu gelişmeler kamuoyunu yanıltmaya ve oyalamaya yönelik bir stratejinin göstergesidir. Armutçuk, Amasra ve Kozlu'nun tarih olması gündemdedir.

Bugüne değin, tepkilerimizi belli bir düzeyde tutmaya, kurumu yaralamamaya, çeşitli bürokratik kademelere teknik bilgi ve raporlar sunarak katkı koymaya çalıştık. Ancak TTK yönetimi dahi, Kurum lehine kullanabileceği bu görüş ve düşüncelerimizi doğru değerlendirememiştir.

Çeşitli platformlarda belirttiğimiz gibi;

"TTK'nun kurtuluşu ocakların kapatılmasında ya da üretimi azaltarak konsantre olmasında değildir. Küçültme ve konsantrasyon teknik anlamıyla uygulanmalıdır. Yoksa TTK'nu sadece Karadon ve Asma'dan ibaret bir yapıya dönüştürmek küçültme ve konsantrasyon değildir. Olsa olsa tahribat ve yıkımdır.

TTK teknik olarak iyileştirmeye giderken üretim hedefleri mutlaka mevcut altyapı olanaklarına uygun biçimde büyütülmelidir. Havza'da işletmecilik kuralları uygulanarak 4,5-5 milyon ton satılabilir üretim hedefine ulaşabileceği kanısındayız".

Bugün siyasi otorite, tüm kamuoyunda uzlaşma sağlanabilecek bir ortamı yakalamışken ve bunu TTK'na bir çıkış yolu yaratabilecek bir şekilde kullanma şansı varken, hala en olumsuz ve kolaycı seçeneğin "tasfiyenin" peşindedir.

Bizler, alınacak idari önlemlerle fazlaca yatırım gerektirmeyen mantıklı hedefler ortaya konularak yaratılacak bir üretim seferberliği ile TTK'nun güzel günlere doğru ivme kazanacağına inancımızı tekrarlıyoruz ve ilgilileri ve kamuoyunu duyarlı olmaya çağırıyoruz.

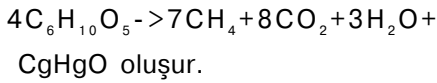
ABD'DE KOMUR YATAKLARINDAN METAN ÜRETİMİ HIZLA ARTIYOR

En Mehmet TUĞRAN
Maden Mühendisi

ABD'de, özellikle son 10 yıldır kömür yataklarından metan üretimi hızlı gelişme göstermektedir. Daha önceleri metan, kömür üretiminde grizu patlamalarıyla can alırken bugün ekonomik olarak üretilerek doğal gaz olarak kullanılmaktadır. ABD'den başka Polonya, Çin, İngiltere, Avustralya, Almanya'da da metan üretimi için çalışmalar yapılmaktadır.

METAN OLUŞUMU

Metan (CH₄) organik maddelerin kömürleşmesi sırasında biyolojik ve termal reaksiyonlar neticesinde oluşur. Bitki artıklarının hava ile temasları kesilince kömürleşme başlar. Bitkinin parçalanmasıyla genel olarak;

Metan zehirsiz olup, yanıcı, renksiz ve kokusuzdur. Metan; taşkömürü, antrasit, linyit yataklarında görülmekle birlikte kayatuzu, potas, kükürt, kil, demir ocaklarında az da olsa görülür.

Kömür yatakları metan gazı için çok iyi rezervuar görevi yaparlar. Diğer doğalgaz rezervuarlarına göre 2-3 misli daha fazla metan depolayabilmektedirler. Kömür bir nevi gaz üreten makine gibi çalışmaktadır.

1 ton antrasitten 175 m³ metan üretilebilmektedir. Yüksek kükürtlü kömürlerde görülen H₂S ve diğer kükürtlü bileşikler metanda görülmemektedir.

Kömürlerde var olan metan gazı henüz bakir, temiz, kükürtsüz ve boru hatlarıyla pompalanabilir bir gazdır. Genellikle üretilen gazın %90-95'i metan olup ısı değeri 950-1050 Btu/Scf arasında değişir.

Kömürlerin metanı depolamaları aşağıdaki gibi olabilmektedir;

- 1) Kömürün moleküler yapısı içinde,
- 2) Kömürün matriks poroz ortamında kapanlanmış halde,
- 3) Kömürün çatlak sistemlerinde serbest gaz olarak,
- 4) Kömürün çatlak sistemlerinde su

da erimiş olarak.

Metan miktarı kömür tabakası, rezervuar basıncı ve ısısına bağlıdır.

METAN ÜRETİMİ

Grizu patlamaları nedeniyle metan drenajı kuyuları, metanın ekonomik olarak değerlendirilmeye başlanmasıyla yerini doğrudan metan üretim kuyularına bırakmıştır. Son 10 yıldır özellikle ABD'de metan kuyularında, sondaj kuyu bitirme, kuyu geliştirme ve metan üretim teknikleri hızla gelişmiştir.

1990'da 2500 kömür metan kuyusu açılmış ve 6 milyar m³ metan üretilmiştir. 1992 yılında 5500 kuyudan 19 milyar m³, 1993 yılında ise 9000 kuyudan 30 milyar m³ metan üretilmiştir. Doğalgaz üretiminin %3'ü metandan olmuştur. Amerikan Gaz Araştırma Enstitüsü'ne (GRI) göre tahmini 14 trnyon m³ metan rezervi b^

KÖMÜR YATAKLARINDAN METAN ÜRETİMİ HIZLI GELİŞME GÖSTERMEKTEDİR. DAHA ÖNCELERİ METAN, KÖMÜR ÜRETİMİNDE GRIZU PATLAMALARIYLA CAN ALIRKEN BUGÜN EKONOMİK OLARAK ÜRETİLEREK DOĞAL GAZ OLARAK KULLANILMAKTADIR.

lunmuştur.

Metan kuyuları oldukça yüksek üretkenliğe sahiptir. Bazı kuyular çok pahalı ve derin gaz kuyularından daha çok üretmektedir (örneğin 350.000 m³/gün). Ayrıca uzun ömürlü ve düşük maliyetli kuyulardır. Metan sondaj kuyuları genellikle 600-1525 m derinlikte açılmaktadır.

Sondajın açılmasında yüzey borusunun indirilmesinden sonra, kömür tabakası üzerine kadar sondaja devam edilir. Buraya üretim borusu indirilip çimentolandıktan sonra yine sondaja devam edilir. Genellikle 60-185 m arasında uygun bir derinliğe inilerek sondaja

son verilir. Geçilen formasyonlar çıplak veya teçhizli olarak bitirilir.

Kuyu bitirme sırasında genellikle kuyudaki sıvı, hava ile yer değiştirilerek, kömür tabakalarında yer alan metan üzerindeki hidrostatik basınç kaldırılır. Kuyularda genellikle mevcut olan su hava basımı sırasında üretilir. Başlangıçta su üretimi çok, metan azdır. Bazen aylar süren hava basımı veya pompalamadan sonra metan üretimi artmaktadır.

Uygun kuyu bitirme teknikleriyle yeterli geçirgenlik sağlanamazsa kuyu geliştirme çalışmaları yapılır. Çatlatma teknikleriyle gazın üretimi artırılabilir.«

KAYNAKLAR

1. I.D. Palmer.M.J. Mavor, J.L. Spitler, J.P. Seldle, R.F. Volz. "Openhole Cavity Completions in Coalbed Methane Wells in the San Juan Basin" November 1993. JPT.
2. Robert W. Gloyn, Steven N. Sommer. "Exploration for Coalbed Methane Gains Momentum in Uinta Basin". May 31, 1993 Oil and Gas Journal
3. Rudy E. Rogers, Karl W. Carlson "Core Holes to Evaluate Coalbeds in Mississippi". Dec. 9,1991 Oil and Gas Journal.

**Sayın Üyemiz,
"Madencilik Bülteni" nin düzenli ve nitelikli biçimde çıkarılması sizlerin de etkin destekleriyle mümkündür. İnceleme, araştırma, derleme, haber, yorum, anı, öykü, şiir vb. ürünlerinizle Bültenimiz'i desteklemenizi bekliyoruz. Katkılarınız bizlere yol gösterecek ve sektördeki tartışmaların doğru sonuçlara ulaşmasını sağlayacaktır. Saygılarımızla Bülten Kurulu**

HİNDİSTAN NOTLARI

S Mehmet YILDIRIM

Maden Y. Mühendisi

Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (UNIDO)'nın 11-18 Ekim 1993 Tarihleri arasında Hindistan'da Düzenlediği Mineral Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Araştırılmasında Seçilmiş Gelişmekte Olan Ülkeler Arasındaki İşbirliği" Konulu Uzman Grup Toplantısı İzlenimleri.

Toplantı ekonomik olarak UNIDO tarafından desteklenmiş ve ev sahibi ülke olan Hindistan'ın "National Mineral Development Corporation Limited" adlı araştırma kuruluşu tarafından organize edilmiştir. Burada 11-15 Ekim tarihleri arasında, katılan ülkelerin maden potansiyeli ve cevher hazırlama ağırlıklı bilimsel bildiriler sunulmuştur. Bu süre zarfında toplantıyı organize eden kuruluşun genel merkez laboratuvarları, pilot tesisleri ve diğer olanaklarını içeren üniteleri de gezilmiştir. 15-18 Ekim tarihleri arasında ise içeriği teknik olmayan geziler yapılmıştır.

Ayrıca bildirilerin sunulduğu binada Hindistan'ın maden cevher hazırlama ve madencilik alanında faaliyet gösteren özel şirketlerinin sergileri gezilmiştir. Daha sonra "bilateral discussions" adı altında katılan ülkeler; kendi aralarında, Hindistan'la -UNIDO ile yapabilecekleri işbirliği tartışılmıştır.

Seyahat Sonuçları ve Öneriler:

a) Sonuçlar: Bu toplantı sayesinde Hindistan ve diğer gelişmekte olan ülkelerin madencilikte araştırma ve bilimsel çalışma düzeyleri hakkında ayrıntılı bilgi edinilmiştir. Bunlardan Hindistan'ın, Çin'in ve Endonezya'nın oldukça iyi olanaklara sahip olduğu gözlenmiştir. Bunlar MTA'ya benzer yapıda kuruluşlardır. Hindistan'ın NMDC si beş yıl öncesine kadar bir devlet kuruluşu ve ekonomik olarak tamamen devlet tarafından desteklenmekte idi. Bugün yine bir devlet kuruluşu fakat ekonomik olarak kendisi kazanıp kendisi harcamaktadır. Kuruluşun kazançları, maden aramaları sonucunda

bulunan sahaların özel maden kuruluşlarına satılması ve bu sahaların işletmesi esnasında belli bir yüzdenin NMDC ye aktarılması, değişik boyutta teknolojik araştırma projelerinden elde edilen ücretler ve yeni işletmeler için proje tesis ve dizayn gelirlerinden ibarettir. NMDC de endüstriye yönelik ve ücret karşılığı işlerin yanında akademik denebilecek çalışmalar da yapılmaktadır. Hindistan diğer daha az gelişmiş ülkelerden proje alma ve gelirlerini artırma çabası içindedir. Bunun için yeterli araştırıcı ve alt yapı olanaklarına sahip olduğu gözlenmiştir. Çok mükemmel olmamakla beraber iyi bir araştırma enstitüsüne sahiptir.

Hindistan' da madencilik ve yer bilimlerine dayanan makina üreten şirketler mevcut olup büyük bir kısmı gelişmiş ülkelerin ortaklığı ve öncülüğü ile kurulmuştur. Gelişmekte

olan ülkelerde kurulmakta olan bir madencilik tesisi için; makina ve teçhizat bulunabileceği, hatta olduğu taktirde batı ülkelerinden daha ucuza alınabileceği düşünülmektedir. En gelişmiş madencilik dalı demir-çelik endüstrisi ile alumina, kalsit, kömür ve süs eşyası olabi lecek minerallerin üretimidir.

Toplantıya katılan ülkeler proje bazında, teknik eleman değiştirmek sureti ile beraber iş yapacak ülkeler aramaktadırlar. Örneğin Mongolya, yeterli denebilecek altın yataklarına sahiptir fakat yeterli teknoloji ve kurulmuş bir tesise sahip değildir. Vietnam zengin fosfat yataklarına sahiptir ve cevherin zenginleştirilmesi için işbirliğine ihtiyacı olduğunu ifade etmiştir. Vietnam için işbirliği yapılabilecek diğer bir konu ise "Deniz Jeolojisi " dalıdır.

Bilindiği üzere Hindistan kalsine alüminyum üretmektedir. Üretici firma bir başka ülke ile işbirliği yaparak kalsine alüminyumunu verip metalik alüminyum olarak geri istemektedir (ETİBANK bu proje ile ilgilenebilir).

Namibya ve Zambiya, öğrencilerinin Türkiye' de mühendislik dallarında batı ülkelerinden daha ucuza eğitilebileceğini düşünmektedir.

"Bu toplantıdan çıkan diğer bir sonuç da çevre üzerinedir. Madencilik faaliyetlerinin olduğu alanlarda, özellikle altın-gümüş işletmelerinde çevrede olabilecek kirlenmeye herkesin son derece duyarlı olduğu ve önümüzdeki yıllarda da olacağıdır.

Burada Türkiye' nin bu alandaki işbirliği, araştırma, proje dizayn ve teçhizat sağlayabilme kapasitesi anlatılmaya çalışılmıştır. Ayrıca MTA, Maden Analizler Laboratuvarlarının ve altın pilot tesisinin broşürleri dağıtılmıştır.

b) Öneriler: 1- Türkiye' nin mümkün olan en kısa zamanda araştırma kuruluşlarının eksikliklerini giderip, bu kuruluşlarla endüstri (uygulama) arasında iyi bağ teşkil ederek, kullanıcılara aktarmanın yollarını araması gerekmektedir. Bu kopukluk olduğu sürece sağlıklı bir endüstriyel kalkınma mümkün olamayacaktır.

2- Her araştırmada olayın ekonomik boyutu, geri kazanç, rekabet gibi unsurlar mutlaka düşünülmelidir.

3- Türkiye bazı araştırma kurumlarının bünyelerine "Yeni Ürün Geliştirme" üniteleri ilave ederek hem ülkenin ihtiyacı olan malzemeyi

üretmek dışı bağımlılığı azaltmalı hem de ekonomiye yeni kaynak yaratmalı.

4- Dünyada çevre bilincinin arttığını düşünerek, gelecek yıllarda yeni tesisler için çevre ve atık malzeme sorunu mutlaka düşünülmelidir.

5) Diğer Konular: Türkiye araştırma-geliştirmeye biraz daha önem vererek veya mevcut kurumlarda problemleri kısa zamanda çözerek ülke insanının ihtiyacı olan ürünler ve gereksinimleri fazla zaman kaybetmeden sağlamalıdır. Türkiye yaşam düzeyi olarak bu ülkelerin birçoğundan iyi durumdadır, ancak dünyada rekabetin çok önemli olduğu yılları yaşamaktayız. Bu nedenle ülkenin topyekün ve üretim elemanları bozandı rekabet gücünün artırılması için daha çok çaba sarfedilmesi gerekmektedir. B

Türkiye' nin mümkün olan en kısa zamanda araştırma kuruluşlarının eksikliklerini giderip, bu kuruluşlarla endüstri arasında iyi bağ teşkil ederek, kullanıcılara aktarmanın yollarını araması gerekmektedir

BİR ÖYKÜ

KİMİLERİ

Alaaddin Çakır
Maden Mühendisi

BİR ÖYKÜ

Ben bu akşam kahveye gelmeyeceğim.

Başı önde, biraz duraklar gibi oldu. Kahvenin bulunduğu ara sokağa az kalmıştı. Köşede ayrılırız diye düşünüyordum. Durdu. Ben de durdum. Döndü. Çok kısa bir süre gözlerime baktı. Tokalaşmak için elini uzattı.

- Anla niştim zaten..
- Anladığına emindim.
- Sabah tertipten önce görüşelim.
- Tamam

Yolun karşı tarafına geçmem gerekiyordu ama arabalardan bir türlü fırsat bulamıyordum. Çok kalabalıklaşmıştı şehir. Hele pazar kurulduğu günler sanki bütün araçlar ve bütün insanlar sokağa dökülmüş gibi gelirdi bana. Onlara kızardım. Geçen ay başı maaştan sonra alışveriş için şehre indiğimde, birdenbire, gözaiabildiğine tüm insanların ayrı gerekçeyle birbirlerine kızdıklarını farkettim. Artık onlara kızmıyorum. Bir de çabucak dolmuş bulabilsem keşke...

- Merhaba Mehmet Amca.
- Merhaba oğlum, gel bakalım, yanaş söyle, yanına bir kişi daha alırız bakarsın.

Dolmuş hareket ettiği halde, muavin çocuğun ağzından istem dışı kurulmuş bir cümle duyuldu:

- Devam et.

İnceğim durağa yaklaşıp kadar sohbet ettik. Her keresinde olduğu gibi bu kez de, domuzdamlarını sökmeye başlamadan önce, arın ve ayakarkası tavanda kesin olup olmadığını mutlaka kontrol etmem gerektiğini unutmamamı sıkıştırıverdi sohbetimizin herhangi bir yerine.

- Kardeş şuradan aliver.
- Koy o parayı cebine oğlum.
- Ama Mehmet Amca.
- Koy, koy... Rahmetli baban sizin yol paralarınızı bana çok daha öncelerden ödemişti biliyorsun.

Mehmet Amca babamın ustasıyla. Beraber domuzdamcılık yapmışlardı yıllarca. Mehmet Amca emekli olmuş, babam göçükte kalmıştı aynı ay içinde. Cenazesini köye Mehmet Amca'nın minibüsü ile götürmüştük. O zaman da para almamıştı.

İlkokulun bahçe kapısından girdiğimde güneş usul usul parlaklığını yitirmeye başlamış, mükemmel bir gün batımı kızılığına dönüşeceğini anlatıyordu veya bunu sadece ben an-

lamıştım. Bahçe boydan boya milyonlarca ve küçücük çakıl taşlarıyla kaplıydı ve yürürken duyduğum sesler bana bir kumsalda yürüyormuşum duygusunu yaşıtıyordu. Denizi de görüyordum aslında. Güneş gözümü alıyordu ama yine de görüyordum. İşte bu müthiş bir hazdı. Denizden en az üç kilometre uzak bir tepede kurulmuş bir ilkokulun bahçesinde, denize baka baka ve kumsalda yürüyormuşum duygusu....

- Hoşgeldin Dostum.
- Hoşbulduk Veysel Abi. Ne var ne yok?
- Hamdolsun iyiyiz. Çay demleyeyim mi?
- Abi zahmet olacak..
- Olmaz, olmaz, hadi sen git otur.

İki küçük çocuk ardım sıra gelip önüm sıra koşmaya başladılar. Bahçenin ucunda yanyana iki bank vardır. Önce kim varacak yarışı yapıyorlardı besbeli. Ama o banklardan biri benimdi.

"Hadi çocuklar" demişti Müdür; "Herkes bir ucundan tutsun şunların, hadi bakalım". Mavi, uzun burunlu bir Varşova kamyonetle gelmişlerdi okula. Müdür onları yardımcısıyla beraber yere indirmiş, biz, beş on küçük çocuk, karga tulumba bahçenin ucuna kadar taşımıştık. Bizimkisi kırmızıydı. Üstelik onlardan önce varmıştık bir gün önceden Veysel Abi'nin kazıp hazırladığı ayak çukurlarına. Hem ben betonları dökülürken de seyretmiştim. Şimdi iki küçük çocuk önüm sıra önce kim varacak yarışı yapıyorlardı besbeli. Bense yıllar önce varmıştım bile.

Veysel Abi çayımı getirdiğinde ben de ona sigara tuttum. Rüzgar yoktu ama o, yılların verdiği bir alışkanlıkla yanmakta olan kibriti avuçlarında gizliyordu. İkimiz de birbirimize teşekkür etmedik, etmezdik, konuşmadan anlaşan mükemmel dostlar gibi. Gel-diği gibi sessizce okula döndü. Sezsizliği ve beni, bana bıraktı.

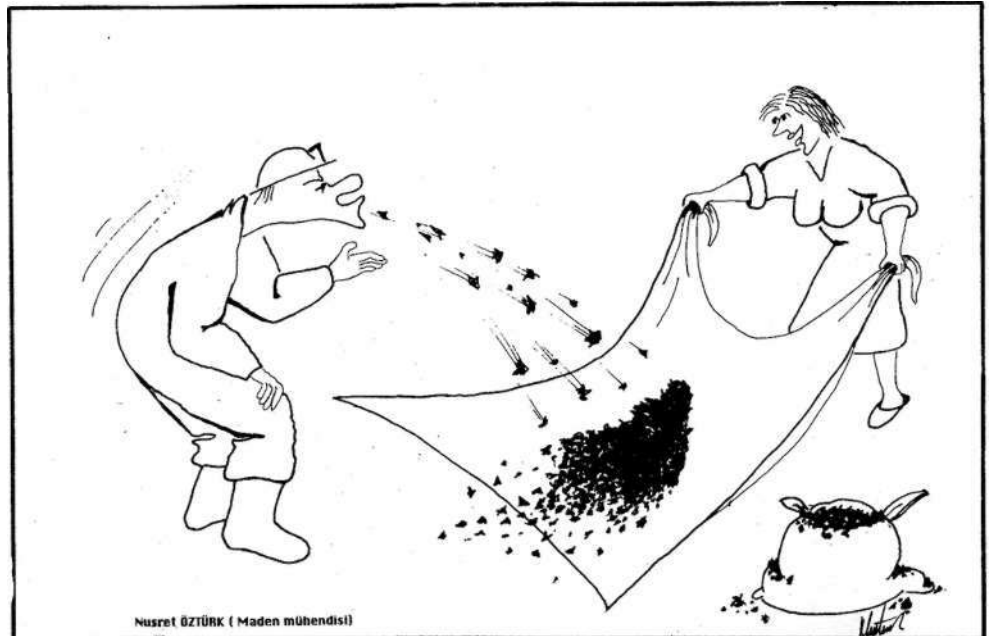
Okulun bulunduğu tepenin yamaçlarının dibinden diğer tepele-rin yamaçlarının diplerine uyarak ve kıvrıla kıvrıla geçen sahil yolunu izle-dim bir süre. Otomobiller küçük far-larının yakmış ara sıra birbirlerine se-lektör yapıyorlardı. Deniz, sahil yoluna bitişik sayılırdı. Aralarında lav-var atıklarından oluşmuş kapkara bir kumsal vardı; yazın insanların güneşle değil, kumsalla bronz-laştıkları kapkara bir kumsal. Açıkta, limana dönün üçbeş balıkçı kayığından başka şey yoktu denizde. Bir de güneşin milyonlarca altın tabak yansımaları....

- Hadi saat sekizbuçuk oldu.
- Gidelim mi Veysel Abi?
- Gidelim ya,
- Sen de temizlik falan derken epeyi yorulmuşsun.
- Olacak o kadar.
- Haberlerde birşey var mıydı?

Buruklaştı. Sağ elini omuzuma atıp beni kendine doğru çekti. Merakımı anlamıştı. Ağır ağır bahçe kapısına doğru yürümeye başladık.

- İstanbul'da bir kız öğrenciyi vurmuşlar galiba.

Merakımı anlamıştı.

TEOMAN ÖZTÜRK : BİR YALNIZ "DEMOKRAT!"

A) Tayfun Özulu 1971/1672

TMMOB' nin efsanevi önderinin cenaze töreni ve ertesini, bir veçhesiyle, soğan kesme, günah çıkartma ve riya motifleriyle bol kepçe bezenmiş egzibisyonist bir trajikomedy sahnesine dönüştü. Elbette ki, tören bir polemik platformu değildi. O nedenle, insanlarımızın büyük bir çoğunluğu, olayı Sağır Sultan bile duyduktan sonra, kendini TMMOB Sekreteryası' nın yerine koyarak **"BAĞLI BÜTÜN ODALARA"** geçtiği 11.07.1994 tarih ve 03/669 sayılı *'faks tamimi'* yle, **"BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ SAVAŞIMIZIN EŞSİZ LİDERİ.....Mimarlar Odası' nm.....30 yıllık üyesi ve yiğit önderi Yük. Müh. Mimar Teoman Öztürk' ün öldüğünü duyuran Mimarlar Odası Genel Merkezi'** nin, **".....EŞSİZ LİDER ve yiğit önderi"** ni, ne demeye TMMOB Genel Kurulu' nun delegasyon listesine duhûle lâıyk görmediğini de soramadılar. Dolayısıyla, anılan **Genel Merkez** de, en azından **".....sehven unutulmuştur."** türünden mazeret beyanlarına ihtiyaç duymadı.

Kuşkusuz ki, demokrat olmak, altmışkûsur köşeli bir poligonun merkezine çöreklenmek değildir. Her demokrat, köşelerden birine (bazen, ikisine üçüne), az çok yaklaşır ve hatta bazen, kenarların biriyle paralelleşebilir; ama, hiçbir zaman kenarlarla çakışmaz; zaten, o zaman da artık "Demokrat!" olamaz. Ancak, her ne hikmetse, hiçbir "Demokrat!", salt demokrat olduğu için, en çok paralelleştiklerinin hışmından kurtulamaz. T. Öztürk de, dirseklerin ilkinin yakınlaştığı birkaç köşeden görmüş; anılan akıbeta uğramış ve göz göre göre sağlığını yıpratmak pahasına da olsa, yalnızlık gidermek için herkesin denediği çarelere sığınmıştı. Elbette ki, hiçbirimiz masum değiliz; ama, birkaçımızın vebali birkaç gıdım ağır çeker.

Karizma, eforizma, önceden görme, nitel çoğunluk yaratma vb. gibi *'sine qua non'* türler başta olmak üzere, bir sürü haslete sahip olmadan, kuşkusuz ki, önder olunamaz. T. Öztürk' ün yoğurulduğu "hamur" anılan hasletlerle mayalandığı gibi, ayrıca, önder olmaması için herhangi bir anakronik engel yoktu. Ama, "Yalnız Demokrat!" da öylesine güçlü bir önderlik hasleti vardı ki, gıpta etmeksizin gözlemlemenin mümkünü de yoktu: Toparlayıcılık ve bütünleştiricilik. Örneğin, aynı hücrenin, gardiyanın, işkence tezgâhının, göstermelik mahkemenin, hükmün ve hatta aynı cellatın paylaşıldığı "kader" in birkaç yıl öncesinde, **'aparatchiki'** taifesinin birbirlerine rövolver teşhir edecek kadar **"insanlık hamuru"** nun mayasını civıttığı günlerde, "Yalnız Demokrat!", **".....sok onu cebine, yoksa ben sokarım bilmem nerene..."** diyecek celadet, basiret ve dirayeti gösterebiliyor du; (bu satırları yazan, rövolverin talimata uygun yere sokulduğuna tanıktır). Zaten, "Yalnız Demokrat!" da, böylesine hasletlere sahip olduğu için **-bir mühendislik ve mimarlık örgütü önderinin üstüne hiç de vazife olmadığı halde-** onbinleri toparlayıp alanlara yığmayı becerebiliyordu ve yine zaten, salt nomenklaturadaki mevkisi için değil

öylesine hasletleri yasak ve tehlikeli görüldüğü için cezalandırıldı, T. Öztürk hakkında söylenenler, yeni yetmelere abartılı gelebilir; ancak, "altmışkûsur" un 60' tan fazlasının, sadece birkaç binle vaziyeti idare ettiği günlere bakarsak, sınıfın öncülüğünü bir türlü elinden bırakmayan bir memurlar güruhunun hepsini, onun tek başına -en azından 1 dijit- solladığını ve öyle koftiden önder olmadığını da açıkça görebiliriz.

"Yalnız Demokrat!" cenazesinde de yalnız kaldı; ailesi, yakınları, eski mesai arkadaşları, birkaç "Kemalist!", tek başına Sayın B. Ecevit, birkaç "merkez sol" partili, birkaç devrimci sendikacı, birkaç haşım, kendisiyle bir tür pir-mürit disipliniyle çalışan eski kadroları ve TMMOB ile **BAĞLI ODALARI'** nm nomenklaturası dışında, tabutuna omuz veren bir avuç mühendis ve mimarın sayısı, Uğur Mumcu' nun ardından gidenlerin onda birinin yarısı kadar bile değildi. Velhasıl, merhumu iyi bilen cemaat, bir **Geronticus eremita'** sürüsünün içtimasından ibaretti... İşte tam bu noktada soğan kesmek, günah çıkartmak ve methü sena dolu ağıtlar yakmak, onun aziz naaşına yaraşmaz; yaraşanı ise, öncelikle, zır zır öttüğümüz "200.000' lik örgütlülük(?)" ün haşince sorgulanmasıdır.

"Yalnız Demokrat!" in aziz anısına saygının önkoşulu, adam gibi bir "Birlik" in tesisi ve idamesi için gerekenin ifasıdır. Örneğin, Merhum' un yazısız vasiyetinden işe başlanabilir: **".....Saman kâğıda yazılmış da olsa, üstünde TMMOB anteti ve periyodik bir ciddiyeti olan iki sayfanın tüm üyelerine gönderilmesi."**... Mefruşatı dahi ipotekli olan TMMOB' nin, vasiyetin "PT" giderini bile karşılayacak gücü yoktur; ama, Odalar' da bu güç (minimum periyodik ciddiyet = ay¹ itibarıyla, 750.- TL/ay x 200.000 x 12 ay/yıl = 1.800 MTL/yıl) vardır. TMMOB Yöneticileri, Oda Yöneticileri, Alooo?!...Siz de var mısınız? Yoksa, buyurun -önderinin değil- örgütün cenaze namazına...

".....Eski "Birlik" in örgütlülük düzeyinin çeyreğine erişebilecek yeni bir "Birlik" yaratılması amacıyla, komaya giren Birlik' i iflah olmaz illetlere ve T. Öztürk' ü de yürek veremine duçar eden marazı unsurların teşhisi..." için gereken çalışmaları tez elden başlatıp gönüllü-gönülsüz "Birlik(telik)", kanunî-gayrıkannunî vesayet, meslekî-demokratik kitle örgütü, etik-baskı misyonu vb. gibi tartışmaları biran önce bitirerek reanimasyon sürecine yol vermek : T. Öztürk' ü yaşatmanın yolu, işte budur; yoksa, "Yalnız Demokrat!" mezarında da rahat yüzü görmeyecektir.

Başkanların Başkanı,

Sen bizim lâmbamızı hanenin baş köşesinden eksik etmezdin; biz de seni yüreğimizin baş köşesinden eksik etmeyeceğiz; ayrıca, epiloglar için kalem üşürmek, hem türümüzün zakonuna hem de neslimizin janrma zontura gittiğinden, kibritin biri sönünce bir yenisini çıkaracağız; daha da olmazsa ikinci kutuyu açacağız ve ateşi tutuşturup kazan istem tunca, **o iki sayfayı** bir gün mutlaka postalayacağız...

BİR İNSAN : TEOMAN ÖZTÜRK

Ä) Murat Değirmenciöglu
Maden Y. Mühendisi

TMMOB' deki deftere "**İyi bir insandın be Teoman !**" diye yazdım. Başkaca da bir şey yazmadım. Evet, Teoman için duygu ve düşüncelerimi işte bu kısacık cümlede dile getirdim.

Sait Faik, "**Herşey bir insanı sevmekle başlar.**" der Lise çağımda bu söz beni ne de çok etkilemişti. Hani neredeyse yaşam felsefemin bir özeti gibiydi. Sonra siyaset ve ideolojiyle tanıştım. Sait Faik' in bu güzelim özdeyişini unutup gittim. Kim bilir, belki de küçük burjuva hümanizmi diye bir çırpıda defterimden silip attım. Döndüm dolaştım, yine aynı yere geldim. Evet, ideolojinin ve siyasetin önemini yadsımıyorum, ama şimdilerde insana özgü o "**hamur**" denen gerçekliğe inancım öne çıktı.

İnsan, ideoloji ve siyasetle genellikle karakter yapısı biçimlendikten sonra tanışır. Bu tanışıklığa gelinceye kadar insan büyük oranda yoğrulmuş ve şekillenmiş sayılır. İşte ben buna "**insanın hamuru**" diyorum. Şimdilerde insanları hamurlarına bakarak değerlendiriyorum.

Bizler eskiden yoldaşlarımıza bakarken, onları birer ideolojik ya da siyaset aygıt gibi görür, insan olduklarını görmezdik. İnsanlar değil, kavramlardı önemli olan. İlişkileri belirleyen insanal özelliklerden çok, ideolojik ve siyaset değerlerdi. Bu, kelimenin tam anlamıyla bir yabancılaşmaydı. Hiç kuşkusuz bu, her zaman böyle değildi; insanal ilişkilerin zaman zaman

egemen olduğu durumlarda olurdu. Ne var ki, siyaset disiplini hemen ağır basar, tüm aykırı düşünce ve duygular bilinçaltına gönderilirdi.

Teoman' la ilişkim siyaset ve ideoloji ötesi, hep düz bir çizgide sürdü. İnsan insana, arkadaş arkadaş, dost dost... Ben siyaset bir harekete girdikten sonra bile Sait Faik' in dünyasına özgü insanal ilişkimiz hiç değişmedi. Teoman, hiçbir siyaset harekete ya da partiye girmedi, ama hep insanal bir çabanın, mücadelenin içinde yer aldı, önderlik yaptı. Ağırlığı tartışmasızdı.

Sonra 12 Eylül geldi. 12 Eylül benim için "**insanlık durumu**" nun binbir çeşitlilikle sergilendiği bir yaşam deneyidir. Siyasetlerin çöküşü ya da ideolojilerin iflası, hepsi, ama hepsi bir yana, asıl önemli olan "**insanlık durumu**", daha doğrusu insanlık durumlanıydı. Bizler siyaset yaparken birer palyaçoyduk ve gözyaşlanmızı hep içimize akıttık. 12 Eylül bu özelliğimizi silip süpürdü, gözyaşlanmızı dışa vurur olduk. Bu bir trajedydi. Bu trajedi, mitleri yerle bir etti. Mitleştirenler ise sessizliğe gömüldüler.

Teoman da 12 Eylül' ü, bizler gibi kendine özgü yaşadı. 12 Eylül her yürekte bir yara açtı. Kişilikleri tahrip etti. Sezen Aksu nun içli şarkısında dile getirdiği gibi, "**masum değiliz**". Hiçbirimiz!... Ama nedense Teoman' in 12 Eylül sonrası yaşam biçimi öne çıkarıldı. Mitleştirenler, mitleştirdikleri Teoman' ı yere çalmada gecikmediler. Oysa, bu bir insanlık durumuuydu. Bir etkilenme biçimiuydi. Teoman belki bir mitti, ama etiyile kemiğiyle, ruh yapısındaki çeşitlilik ve çelişkileriyle her şeyden önce bir insandı.

Başkalan gibi, bizler gibi...

Teoman, 12 Eylül' den kendine özgü etkilenmiş, hiç şüphesiz bu etkilenmede yalnızlık önemli bir rol oynamıştır. Bizler, onu anlamaya çalışmadık, tersine onun yalnızlığını çoğaltırcasma bağlarımızı koparmayı yeğledik. Masum değiliz... Hiçbirimiz !...

Teoman, hamuru temiz bir insandı. Öyle yaşadı ve öyle öldü. Ne TMMOB Başkanlığı, ne mimarlığı, ne bilmem ne teşkilatındaki danışmanlığı, hiçbiri, ama hiçbiri önemli değil. Önemli olan, onun herşeyden önce "**bir insan**" oluşuydu.

İyi bir insandın be

Teoman !

Seni özlüyorum.

ODADAN HABERLER...ODADAN HABERLER.

MADENCİLİĞİMİZİN SORUNLARI ADANA' DA DÜZENLENEN BİR PANELDE TARTIŞILDI

Odamız Güney Bölge Temsilciliği'nce düzenlenen panel 11 Haziran'da Seyhan Oteli'nde yapıldı. Adana, Mersin ve İskenderun bölgesi madencilik çevrelerinin katıldığı panelde konuşmacı olarak;

- Maden Mühendisleri Odası Başkanı Asım KUTLUAJA
- Türkiye Madenciler Derneği Başkanı İsmet KASAPOĞLU
- Ç.Ü. Maden Mühendisliği Bölüm Başkanı Mesut ANIL
- Bölge Madencileri adına Mustafa KURMEL
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına Mehmet ASLAN-TAŞ katıldı.

Güney Bölge Temsilciliği adına Sabahattin ÖZTAŞ' in yönettiği panelin birinci bölümünde konuşmacılar genellikle devletin madencilik sektörüne gereken önem ve değeri vermediğini, sektör yatırımlarının azlığı, Maden Kanunu uygulamalarındaki aksaklıklar, madencilerin diğer kurumlarla olan ilişkilerindeki bürokratik tikanıklıkların giderilmesi, madencilik eğitimi politikalarının yeniden gözden geçirilmesi, ülke madenciliğine büyük darbe vuran ithalat politikalarının terkedilerek yerli madencilerin teşvik edilmesi konularında görüşlerini belirttiler.

Verilen ara sonrası panelin ikinci bölümünde panele katılanlar ile panelistler arasında karşılıklı soru cevap ve tartışmalarla konular daha detaylı şekilde irdelendi.

ULAŞIMDA YERALTI KAZILARI -1. SEMPOZYUMU"

Odamız İstanbul Şubesi tarafından 1-3 Aralık 1994 tarihlerinde İstanbul'da çağrılı bildirilerin sunumu ile yapılacaktır. Sempozyum, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İTÜ , metro ve raylı sistemler çalışmalarını yürüten Tekten, Yüksel, Enka, Doğuş, Yapı Merkezi firmalarının katkılarıyla gerçekleştirilecektir.

"2000'Lİ YILLARA DOĞRU LİNYİT SEKTÖRÜMÜZ" SEMPOZYUMU

Odamız taraf ından düzenlenen sempozyum, 17-18 Kasım 1994 tarihinde Ankara'da yapılacak ve 12 çağrılı bildiri ile bir panelden oluşacaktır. Sempozyum konuları arasında Linyit Sektörünün Yapısal Durumu, Linyit Kullanımı ve Çevre, Linyit ve Alternatif Yakıtlar ve Sektördeki Özelleştirme bulunmaktadır.

İZMİR ŞUBESİ KURULDU

Yönetim Kurulumuz'un 08.06.1994 tarih ve 11 no. lu kararı ile Geçici Şube Yönetim Kurulu atandı.

Başkan : Ömer ARASLI
Üyeler: Cemil SEÇKİN
Yalçın CEBİ
Uygur URCUN
Zuhal METE

Şube Adresi:

153. Sokak 5/Zemin Bornova/İZMİR

Tel: 0.232.339 40 64

Fax: 0.232. 388 00 83

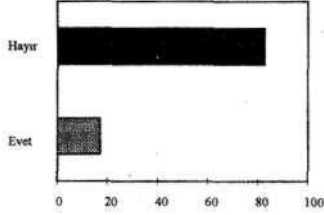
1 OCAK 1995 TARİHİNDEN İTİBAREN GEÇMİŞ YILLARA AİT AİDAT BORÇLARI İÇİNDE BULUNULAN YIL AİDATI ÜZERİNDEN TAHSİL EDİLECEKTİR.

SAYIN ÜYEMİZ,
GÜÇLÜ VE ETKİN
BİR MADEN
MÜHENDİSLERİ
ODASI İÇİN
ADRESİNİZİ
GÜNCELLEŞTİRİP
AİDATINIZI DÜZENLİ
OLARAK ÖDEYİNİZ.

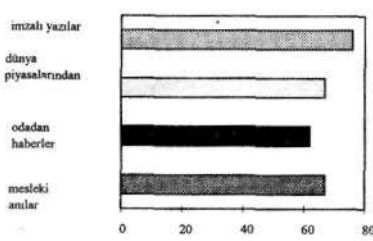
ANKET SONUÇLARI.. ANKET SONUÇLARI. ANKET SONUÇLARI

Madencilik Bültenimizin 34. sayısında sizlere gönderdiğimiz anketimize toplam 131 üyemiz cevap vermiş bulunmaktadır. Her ne kadar katılım beklenilenin altında olsa da görüş ve önerilerin içerikçe zengin olması memnuniyet vericidir ve ilerki çalışmalarımıza kuşkusuz ışık tutacaktır. Aşağıdaki tablolarda ankete cevap verenlerin dağılımı ve kimi alt başlıklara ilişkin çarpıcı görüş ve önerilerinizden bazıları yer almaktadır. Önümüzdeki sayılarda konunun güncelliğini korumasının yararlı olacağına inanıyoruz. Bu nedenle Yönetim Kurulu ile Bülten Kurulunun konuya ilişkin düşüncelerini de ileride yayınlamayı uygun buluyoruz.

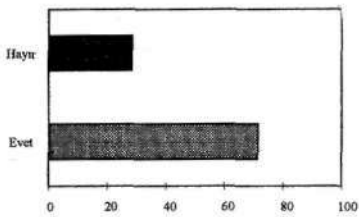
BÜLTENE HİÇ YAZI GÖNDERDİNİZ Mİ?

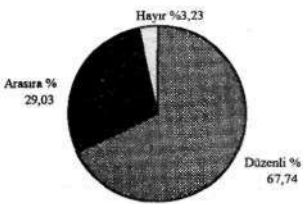
EN ÇOK BEĞENDİĞİNİZ KISIMLAR

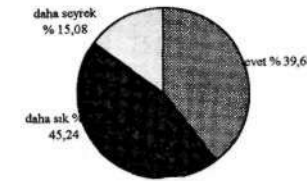
GÖRSEL MALZEMELER YETERLİ Mİ?

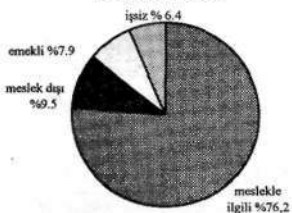
BÜLTENİ OKUYOR MUSUNUZ ?

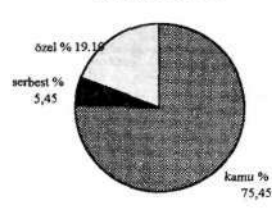
METAL MADEN FİYATLARININ İKİ SAYIDA BİR YAYINLANMASI YETERİNCE SIK MI?

ÇALIŞMA DURUMU

ÇALIŞMA STATÜSÜ

Görüş ve önerileriniz:

- Maden Mühendisliği Bölümü öğrencilerinin sorunları, durumları ve öğrencilerin burs fonu oluşturularak desteklenmesi,
- ETKB ile işbirliğine gidilerek sektöre ilişkin strateji ve politikaları belirlenip bu nitelikteki yazılara ağırlık verilmesi,
- Endüstriyel hammaddelere ve işletmelere ilişkin haberlere daha fazla yer verilmesi,
- Bölgesel yatakların özel olarak araştırılıp ek sayılarda yayınlanması,
- Maden Kanunu ve Çevre Kanunu uygulamaları ve sektörün gelişmesini engelleyen hususlara ilişkin haberlere ağırlık verilmesi,
- Sektörün içinde bulunduğu sorunlar, istihdam durumu, mevcut maden potansiyeli durumunu belirten yazılara ağırlık verilmesi (iş sahası ve maden rezervleri açısından),
- Hukuk köşesi oluşturulması.
- Madencilik konusunda bulmaca hazırlanması,
- Çevre ve İşgüvenliği ile ilgili bir köşenin olması,
- Sektörde yeni teknoloji uygulamaları, madencilik problemleri vb. konularda kısa haberler yayınlanmalı,
- Yurt içinde pazarlanması mümkün olan madenlerle ilgili arama maliyetleri (ruhsat, sondaj, jeofizik vb.) ile ilgili bilgiler verilmesi,
- İşsiz maden mühendislerinin sorunlarına ilişkin yazılar, iş imkanları ile ilgili duyurulara yer verilmesi, .
- K.H.K ve, hazırlık aşamasındaki yasalarla ilgili yazılar,
- Türkiye'de faaliyet gösteren maden firmalarının çalışma alanları ve benzeri bilgileri içeren yazılar,
- Üyelerin çalışma alanlarını gösterir listenin yayınlanması,
- Maden ürünlerinin ekonomi ve politikasına ilişkin haberler,
- Maden makinaları alanında en son gelişmeler,
- Mermer-Granit madenciliği ve Maden İşleri Genel Müdürlüğü ile ilgili bilgiler içeren yazılar.
- KİT'lerin dünü, bugünü ve ıslah çareleri ile ilgili tarafsız bir yazı dizisi olmalı,
- ÇED yönetmeliğinin uygulamaları ile ilgili bilgilerin duyurulması,
- Bültenin araştırma niteliğini ön plana çıkaracak nitelikte ağırlık verilmesi,
- Büyük kamu işletmelerinden ziyade, küçük işletmelerden haber verilmesi,
- Maden ekonomisi ağırlıklı ve girişimcilere ışık tutabilecek bilgilerin ve makina, teçhizatla ilgili bilgiler verilmesi,
- Her üç sayıda bir yayınların listesinin yayınlanması
- Sektörümüzün içinde olduğu durumun nedenleri ile ilgili araştırma yazılarının yayınlanması,
- Yurtdışında bulunan bilim adamlarının (Madenci-Türk) mesleğe ilişkin görüş ve önerilerinin alınarak yayınlanması,
- Karikatür için özel bir sayfa hazırlanması,
- Sendikal çalışmalarla ilgili gelişmelerin her sayıda yayımlanması,
- Bülten'de eleştiri yazıları genelde eleştirel nitelikte ve bunların çözüm önerilerini içeren yazılar yazılması,
- Meslek anılarına ve işletmelerle ilgili haberlere daha çok yer verilmesi,
- Yeni maden mühendislerine hitap eden yazılara yer verilmesi,
- Ülke madenciliğinin tarihsel gelişiminin yayınlanması.

TMMOB BASIN AÇIKLAMALARI..TMMOB BASIN AÇIKLA

5 Nisan 1994' de koalisyon hükümeti tarafından açıklanan "5 Nisan ekonomik önlemler planı" nda kapatılması öngörülen kuruluşlardan birisi olan PETLAS A.Ş'nin kapatılmasına ilişkin KOİ ve DPT'nin görüşleri, şirketin kuruluş koşulları işletme faaliyetleri ve finansman durumu incelenmeden salt zarar etmesi gibi statik bir kavramdan hareketle ileri sürülmektedir.

Genelde araç lastiği sektörü gibi, otomotiv sektöründeki gelişmelerden doğrudan etkilenmektedir. 1995' lerde otomobil satışlarında en hızla artış Avrupa, ABD ve Japonya dışındaki ülkelerde beklenmektedir. Diğer bir anlatımla Euromotor 1991 raporuna göre, 2010 yılında otomobil satışlarında %15,5' i geliştirmekte olan ülkelerde yapılacaktır. Bağlı olarak araç lastiği üretimi de artmaktadır.

Lastik sektöründe çok uluslu az sayıda firmanın dünya üretimini karşılaması pazarda oligopol bir yapının varlığını göstermektedir.

1982-1992 yılları arasında, dünya lastik üretimi artışını %3,4 talep artışının ise %3,3 olduğu görülmektedir. Bu durum lastik üreticilerinin ürün çeşitliliği ve ürünün güncelleştirilmesine yönelik teknolojik yatırım amacıyla kapasite artırımını, modernizasyon çalışmaları ve yeni fabrika yapımı faaliyetleri sürdürmelerine yol açmaktadır. Bu da lastik sektörünü dönemsel olarak yaşanan ekonomik bunalıma karşın, öneminin devam ettiğini ve sektörün ihracata dönük bir nitelik taşıdığını göstermektedir.

Ülkemizde araç lastiği üretimi 3 özel ve birisi kamu kesiminde olmak üzere 4 firma tarafından yapılmaktadır. Good-year, Pirelli ve Brisa yabancı sermaye ortaklığı ve lisansına sahiptir. Tek kamu kurumu olan Petlas bunlardan farklı olarak uçak lastiği üretimi kapasitesine de sahiptir. Kara taşıt lastikleri Çekoslovak BARUM, uçak lastikleri ise, İngiliz DUNLUP lisansı ile üretilmektedir.

Teknolojik olarak değişken ve dinamik olan lastik sektörü ancak ürün çeşitliliği ve güncelleştirme ile rekabet etme gücüne sahip olabilir. Petlas' ta görülen durum ileri sürüldüğü gibi mevcut makina ve ekipmanın eskiliği ve geriliği değildir. Diğer firmaların aynı üretim teknolojisine sahiptir. Ancak dünya oligo-

polleri olan firmaların lisansı ile üretim yapmakta ve dünyadaki teknolojik gelişmeleri izleyerek ürünlerine yansıtması gerekmektedir. Petlas ise güçlü bir lisansör firmaya bağlı olmaması ve ürün çeşitliliğine gidebilmek için yatırım finansmanı sağlanamaması nedenleriyle pazarda eşit koşullarda rekabet edememektedir.

Yatırımı çok uzun süren ve KOİ tarafından ancak zorunlu borç ödemeleri karşılığında sermaye artırım biçiminde kaynak alabilen Petlas yatırım finansmanı temin edebilmek için yüksek faizli borçlanmaya mah-kum edilmiştir. Örneğin 688 Milyar TL olan zararının %78' i faiz ve amortisman giderleridir. Finansman darboğazı nedeniyle kapasite artırımına gidilemediğinden işçilik önemli bir maliyet unsuru olmaktadır.

Sonuçta Petlas' ta temel sorun finansman sorunudur.

Bu bağlamda aşağıda saptanan sorunların gerçek nedenleri üzerine gidilmesi gerekmektedir.

* Araç lastiği sektöründe maliyeti, dolayısıyla rekabeti etkileyen önemli unsurlar hammadde, işgücü ve kapasite kullanımınıdır. PETLAS lastik fabrikası düşük kapasite ile çalıştığından ölçek ekonomisinden yararlanamamaktadır.

* Yüksek finansman maliyetinden kaynaklanan sorunlar yatırımın karlılığını etkileyen en önemli etmenlerdir. Teknolojik gelişim için önerilen modernizasyon projesine yatırım kaynağı sağlanarak, PETLAS, mevcut personel ve ekipman ile verimli ve etkin biçimde çalıştırılabilir.

* Sermaye tahsilatının doğrudan acil borç ödemelerine aktarılması; gerekli yatırımların yapılmaması, PETLAS' ı olumsuz etkileyen faktörlerdendir.

* Lastik sektörünün belirleyici özelliği, teknolojik açıdan dinamik olmasıdır. Bu doğrultuda, PETLAS' a hızlı bir yatırım temposunun sürdürülmesi olanağı sağlanmıştır. Kuruluşa özgü olmayan bu sorunun çözümü yönünde, PETLAS' in tüm çabalarına karşın, hiçbir katkının yaratılmaması, sanayileşmeden vazgeçmenin somut

göstergesidir.

* Çalışmada belirtildiği gibi, Türkiye'nin AT ile gümrük birliğine girmesi durumunda, AT ülkeleri ile eşit koruma sağlandığı zaman, önemli ölçüde etkilenecek olan lastik sektörünün tek devlet kuruluşu olan PETLAS, ek yatırımlarla güçlendirilmelidir.

* PETLAS' in mevcut kapasite ile ürettiği kalite ve güvenilirliği kabul edilen ürünlerini tanıtım ve pazarlama olanaklarına sahip olmaması, rekabet gücünü etkileyen diğer olumsuz bir faktördür. Tüm bu olumsuzluklara karşın, pazar payını kısa bir sürede, %5'e çıkarabilmesi önemli bir gelişmedir.

* Mali darboğazlar nedeniyle, yatırım çok uzun sürmüş ve yatırımların finansmanı için, yüksek faizli borçlanmaya gidilmiştir. Bu nedenle, faiz yükü önemli bir maliyet unsuru haline gelmiştir. 1989 yılında 19 milyar, 1990 yılında 45 milyar, 1991' de 90 milyar, 1992' de 32 milyar ve 1993' de 59 milyar faiz ödemesi yapılmıştır.

* Tüm dünyada teknolojik gelişmeler için yapılan yeni yatırımlar, gelecek yıllarda da lastik sektörünün bu yapısını koruyacağını ortaya koymaktadır. Bu olgu, dünyada olduğu gibi Türkiye' de de, lastik sanayiinin büyüme sektörü olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, ülkede yapılmış olan yatırımların yok edilmesi değil; tersine geliştirilmesi ve bu amaçla kaynak aktarımı sağlanması gerekmektedir.

Petlas yetkililerince hazırlanan iyileştirme programına göre; 1994 yılı rakamlarıyla, yatırım maliyeti 13 trilyon olan fabrikanın 2000 yılına kadar muhtemel yatırım gereksinimi 1.38 trilyon TL' dir.

Buna göre; 1995' de 610 milyar TL kaynak aktarımı öngörülmektedir. 1996' da bu miktar 200 milyar TL azalarak 475 milyar TL, 1997' de de 432 milyar TL olacaktır. 1998' de işletme 642 milyar TL gelir elde ederek, önceki yıldan devralan 432 milyar TL zararı kapatacak ve 210 milyar TL brüt kara geçecektir.

Sonraki iki yılda yaratılacak gelirler sırasıyla; 668 milyar ve 730 milyar TL' dir. Kısaca yatırım programı gerçekleştirildiği takdirde, 2000 yılı sonu itibarıyla PETLAS' in brüt karı 1 trilyona ulaşacaktır. Öngörülen yatırım

MALARL.TMMOB

programının tartışılmasının, işletmenin geleceğinin belirlenmesine önemli katkısı olacaktır.

PETLAS'ın kapatılması durumunda:

* Ülkenin son derece kıt olan kaynakları kullanılarak yapılan yatırımın geliştirilmesi yerine, kapatılması yolunun seçilmesi, ekonomik rasyonellik ile bağdaşmaz.

* Ülkeye ve yöreye sağladığı katma değer yok edilecektir.

* PETLAS'ın oligopol bir yapıya sahip olan pazarda fiyatların belirlenmesinde düzenleyici bir rolü bulunmamaktadır. Kapatılması durumunda araç lastiği fiyatları önemli oranda artacak, bayilerin ödeme süreleri ise, kısaltılacaktır.

* PETLAS çalışanlarının ve fabrika ürünlerini satan bayilerdeki çalışanların işsiz kalması, önemli sosyal sorunlara neden olacaktır. Ek olarak, teknolojik birikime sahip, işgücünden tam yararlanamama, ülke için diğer bir kaynak kaybı olacaktır.

* PETLAS'ın Türkiye'de uçak lastiği üreten tek fabrika olması, bu yatırımın geliştirilmesinin, dışa bağımlılığın önlenmesi açısından ekonomik değeri olduğunu göstermektedir.

Yavuz ÖNEN

TMMOB BAŞKANI

ANAYASA ÜZERİNE

Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde olan ve aralarında Birliklerimizi de doğrudan ilgilendiren Anayasa'nın 135. Maddesinin de yer aldığı Anayasa'nın bazı maddelerinin değiştirilmesi çalışmaları kuruluşlarımızca dikkatle izlenmektedir.

Yasalarla kurulmuş kamu kurumu niteliğindeki Meslek örgütleri olarak, 1982 Anayasası'nın bazı maddelerinin değiştirilmesiyle toplumun demokratikleşme yönündeki beklentilerinin karşılanacağı kanısında olmadığımızı belirtmek isteriz. Demokratik katılımcı bir yönetsel örgütlenme altında devletin yeniden yapılanması için çağdaş, uygar topluma yakışır, insan hak ve özgürlüklerine dayalı köklü bir Anayasa değişikliğine gereksinim vardır.

Oysa, TBMM Başkanlığı'nca oluşturulan ve siyasa partilerin tamamının katıldığı komisyon çalışmaları kaygı verici bir çizgi izlemektedir.

Birliklerimizin kuruluşunu öngören 135. maddenin önerilen şekli üyeliği serbest

bırakmakta, devletin idari ve mali denetimini kabul etmektedir. Tek değişiklik siyaset yapma yasağının kaldırılmasına ilişkindir. Ayrıca, asli görevimiz olan mesleki denetimden de kuruluşlarımız yoksun bırakılmaktadır. Bu maddeye ilişkin değişikliğin neden gündeme getirildiği anlaşılamamaktadır.

Ayrıca; 24. maddedeki değişikliklerle, dini esaslara dayalı bir hukuksal rejime Anayasal bir kapı açılmak istenmektedir. Bu da demokratikleşme adı altında daha baskıcı bir Anayasal rejime doğru sürüklendiğimiz bir ifadesi olmaktadır.

Bizler Anayasa değişikliği konusunun, tüm toplumu ilgilendiren yaşamsal bir sorun olduğu, yalnız siyasi partilerin tekelinde bir konu olmadığı; yeni düzenlemede toplumun her kesiminin katılımının sağlanması gerektiği görüşündeyiz.

Oldu bittiye getirilecek bu ve benzeri değişiklikleri onaylamadığımızı bir kez daha kamuoyuna açıklamayı bir görev sayıyoruz.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı ,Türkiye Dişhekimleri Birliği Başkanı ,Türk Eczacıları Birliği Başkanı ,Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Başkanı ,Türkiye Serbest Muhasebeci, Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Başkanı ,Türk Tabipleri Birliği Başkanı ,Türk Veteriner Hekimleri Birliği Başkan

ODTÜ MADEN MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ MEZUNLAR GÜNÜ KUTLANDI

Geleneksel Mezunlar Günü'nün beşincisi 25 Haziran 1994 Cumartesi günü akşamı ODTÜ Sosyal Bina'da yapıldı. Bölüm mezunları arasında kaynaşmayı sağlamak, mezunların uzun yıllardır görmedikleri sınıf arkadaşları ve hocaları ile buluşturmak ve yeni mezunları meslektaşları ile tanıştırmak amacıyla düzenlenen mezunlar günü büyük bir coşkuyla kutlandı. Gecede ayrıca 1969 yılı mezunlarına 25. Yıl plaketi verildi.

Bölüm mezunlarının yapılacak etkinlikler den haberdar edilebilmesi için, adreslerini bölüm sekreterliğine iletmeleri gereklidir. Bunun yanında bölüme öğrencilerinden bir kısmına maddi destek olmak amacıyla oluşturulan Burs fonuna katkı için aşağıdaki hesap numarası kullanılabilir.

ODTÜ Maden Mühendisliği Bölümü

BURS FONU HESABI

T. İş Bankası ODTÜ Şubesi

Hesap No: 364515

TEOMAN ÖZTÜRKÜ YÜREKLERİMİZE GÖMDÜK

13 Temmuz 1994 günü TMMOB Binası önüne getirilen T. Öztürk'ün tabutunun başında, TMMOB Başkanı Yavuz Önen ile DİSK Genel Başkanı Kemal Nebioğlu birer konuşma yaptı. Cenazenin kaldırıldığı Karşıyaka Mezarlığı'nda da saygı duruşuyla başlayan hazzım bir tören yaşandı ve aşağıdaki sırayla anma konuşmaları yapıldı.

Haydar İlker, "Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi, bir yiğit evladını, bir yiğit önderini daha kaybetti, Eşit ve özgür bir toplum mücadelesine adanan onurlu bir yaşam daha noktalandı." diyerek başladığı konuşmasında, Öztürk'ün, başkanlık yaptığı 1973-80 arasında, TMMOB ve bağlı Odalar'ın en verimli bilimsel-teknik çalışmaları gerçekleştirdiğine dikkat çekip "TMMOB'ye her alanda önderlik eden Öztürk'ün anısını yaşatacağız; kavgasını devam ettireceğiz !..." diyerek sözlerine son verdi.

Bülent Tanık, Başkan'ın insancıl kişiliğini ele alan bir konuşma yaparak, 1980 öncesi işkencede can veren Z. Erginbay'ın bedenindeki eziyet izlerinin, kendini gözleyen T. Öztürk'ün yüzüne de yansıyışma tanık olduğuna değindi.

Şaban Ormanlar, Öztürk'ün TMMOB'de ve DİSK'te örnek çalışmalar yaptığını, mahkeme ve cezaevinde çok tutarlı tavırlar sergilediğini, saygın kişiliği ile hep örnek olduğunu belirtti.

Suphi Karaman, bağımsızlık kavramının bugün de hayatî önem taşıdığını, Öztürk'ün de her zaman ülke bağımsızlığını ön planda tutarak bağımsızlık mücadelesini yücelttiğini ve bundan dolayı kaybımızın çok büyük olduğunu vurguladı.

Sabahattin Sağıroğlu, Öztürk'le DKK İnş. Emlâk Dairesi'nde yedek subaylığını yaptığı dönemde tanıştığını açıklayarak, kendisi ile birlikte İnci Baba ve etrafı gibi çıkar çevrelerine karşı mücadele yürütüklerini ve onları mağlup ettiklerini ve ilişkilerinin daha sonra da devam ettiğini anlattı. Zaman içinde, Öztürk'ün, her platformda kendini kanıtladığını da belirtten Sağıroğlu, Türkiye Solu'nun bugünkü durumundan üzüntü duyduğuna değindi ve solun toparlanamamasının burukluğuyla yaşama veda ettiğinden yakındı.

Konuşmaların ardından, hatırı sayılır bir çevik kuvvet ekibinin de dikkatle sonuna kadar izlediği tören sona erdi.

YAPALAK DA BİZİ TERKETTİ

(Devrek Muhabirimiz bildiriyor)

Mehmet Yapalak -"Hazır buraya kadar gelmişken bir bakalım." diyerek, hepimizin, asla erinmeksizin her an gidebileceği- bir kil sahasına gitti ve dönemedi. Hacımusa Köyü'ndeki sahada manevra yaparken, arabasıyla 80 m'lik bir uçuşta yuvarlanıp ölen Yapalak'ın çok güç ulaşılabilen cenazesini, Devrek'te, selvilerin kök saldı aile mezarlığında toprağa verdik. Her ikisi de merhum devre arkadaşları olan merkez ve şube başkanlarımız, muhtemelen, yüreklerindeki azabın ağırlığıyla cenazede konuşmaktan imtina ettikleri için, Yapalak'ı sadece Yasin ve Fatıha Surerleri ile uğurladık. Kırkıktan sonra hâlâ madenci gibi rakı içebilen bir avuç adamdan biriydi; o da yitti, gitti.

Ömrü boyunca çok çektiği halde, etrafın yardımına koşmayı hep görev belleyen Yapalak'ın "hamuru" da bir başka maya ile yoğrulmuştu: Dışarıda, içeride ve çıktıktan sonra, "insan" olmayı, her zaman ve zeminde "aparatchik" olmanın önüne koşan Yapalak, özellikle bu hasletleriyle anılarak, artık yalnız yüreklerimizde yaşayacak.

AZICIK DA İYİ HABER

(Bartın Muhabirimiz bildiriyor...)

Ulus İlçesi'ne bağlı Gegendere Köyü'nün arazisindeki ruhsat sahasında aramalar yürüten TPAO'nun yaptığı sondaj, birazcık derinlerde de olsa,

Karbonifer Serisini'nin 20 ayrı seviyesinde kömür kesti. TPAO, muhtemelen, ".....zengin ve yüksek kaliteli petrol yataklarının, orta uçuculardan (% 26) daha yüksek mertebedeki taşkömürü yataklarının eşliğinde bulunamayacağı ve birçok petrol yatağının, uçucu madde (UM) içerikleri % 26'dan fazla ve vitrinit yansımaları (R₀) da % 1'den daha düşük olan taşkömürü damarlarının eşliğinde oluşabileceği doğrultusundaki görüşlerin, günümüzde petrol jeologları ile kömür petrologlarınca yaygın kabul gördüğü..." temel gerçeğinden hareketle "Bartın Tarafları"na doğru yola çıkmıştı. (Amasra'nın taşkömüründe: UM içeriği > % 35, R₀ < % 1'dir.) Ama, 'kime niyet, kime kismet?', "Pantolon uyduramadık; bari, gömlek verelim." hesabı tuttu.

TPAO kaynaklı haberlere göre, kömürlü serinin Westfalen yaşlı olduğu ve yaklaşık 30 km²'lik bir alana yayıldığı bildiriliyor. Eğer hesaplar şaşmazsa (!), yeni bulunan kaynakların rezerv haline dönüştürülebildiği gün, Zonguldak'a bir de Bartın ekleneceği ya da "Bartın'ın çok derin toprakları altındaki serveti madeniye ne kadar kıymetli ise, Bartın da bizim nazarımızda o kadar kıymetli bir vilayetimizdir." deneceği ileri sürülüyor.

Aşağıdaki çizelgede, anılan sondajın metraj verileri görülmektedir:

Kuyu Kotu : 409 m

Kömürlü Seriyeye Giriş-Çıkış Metrajları	Muhtemel Damar Kalınlıkları (m)
742 - 744	2
982 - 984	2
1.098 - 1.100	2
1.152 - 1.154	2
1.398 - 1.400	2
1.632 - 1.634 (*)	2
1.646 - 1.648	2
1.652 - 1.654	- 2
1.658 - 1.660	2
1.664 - 1.668	3
1.710 - 1.716	6
1.734 - 1.736	2
1.746 - 1.748	2
1.890 - 1.892	2
1.960 - 1.968	8
2.006 - 2.010	4
2.100 - 2.102	2
2.588 - 2.590	2
2.646 - 2.648	2
2.692 - 2.694	2

(*) Çiğni geçirilen seviyenin kotu -1.225 m'dir; Havza'da kaynak hesaplarının derinlik limiti ise, -1.200 m'den geçmektedir.

SIYASIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ II

Bülent ŞENTÜRK 1984 / 3985

Özgürlük baharı herkese kutlu olsun

Kalemi ile kanı ile zulme karşı çıkan

Bütün insanların özgürlük baharı kutlu olsun. (*)

Özgürlük ve demokrasi talep etmiştik ve talebimizin bir rüya olmaktan çıkacağı hiç aklımıza gelmemişti o günlerde. Çok gençtik. Başarmış olmanın, zalimi devirmiş olmanın coşkusu yetiyordu bize. Sonrası mı?...Hep birlikte demokrasi içinde özgürce yaşayacaktık. Bunun ne büyük gaflet, daha doğrusu, ne büyük bir aldaniş olduğunu 1979 Şubatı'nı takip eden ilk beş-altı ay içinde daha iyi anlayacaktık.

Bugün tarih kitaplarında 1979 Şubat Devrimi, "İslamî Devrimi" başlığı altında veriliyor. Okullarda çocuklar devrimin solcular, ılımlı sağcılar ve insanın özgürlüğüne inananlar tarafından değil de şeriat yanlısı Müslümanlar tarafından yapıldığını okuyorlar. İktidarı ele geçiren, 'tarihi yapan' olma hakkını da ele geçirmiş oluyor. Tarih kitapları ötekilerden hiç söz etmiyor. Oysa 1978' de Jale Meydanı' nda tank paletleri altında ezilenler, Tahrir Üniversitesi önünde kurşunlananlar, Evin zindanında uzun işkenceler sonucunda öldürülenler şeriatın yılmaz bekçileri değildi. Sadece "gerçek Müslümanlar" değil, hepimiz öldük; özgürlük uğruna ölmeyi göze alabilecek denli yürekli olan herkes. (**)

Yukarıdaki paragraf Cumhuriyet Dergi' den İran' lı kadın yazar Tara' nın kaleminden alındı.

Şeriat bir yaşam biçimidir. Bir rejimdir. Şeriata ulaşmak isteyenler için, bu yolda yaptıkları herşey mubahtır. En rahat çalıştıkları rejim demokrasidir (çünkü, demokratik sistem içinde, demokrasiyi yıkmak için şeriatçıların istedikleri gibi örgütlenbilmelerini savunan, bunun demokratik bir hak olduğunu söyleyen aymazların sayısı oldukça fazladır). Demokrasinin insanlara sağladığı bütün olanakları, Özgürlükleri şeriata ulaşmak için kullanırlar. Genellikle amaçlarını ve daha sonra yapacaklarını anlatmazlar. Bu amaca ulaşmak için yalan da söylerler ('takiyye' yapar-

lar). Demokrasinin kendini bu yaklaşımdan koruması gerekir. Bunun iki yolu vardır. Bir şeriatın gerçek yüzünün deşifre edilmesi, iki onların yolunu kesecek yasalaradır.

Şu konuda anlaşmak gerekiyor. Şeriat uygulanan ülkelerde, düşünce, konuşma, yazma özgürlükleri yoktur. Sınıflar yoktur, sendikalar yoktur, dernekler yoktur (şeriatçı dernekler hariç). Liberal ekonomi yoktur; istenildiği gibi yaşama özgürlüğü yoktur! Sadece şeriat ve kuralları vardır.

Diktatörlük rejimlerinde korku ve şiddetin uygulayıcıları genellikle resmî görevlilerdir. Ama islam' da dine aykırı davranışlara müdahale etmek her Müslümanın görevi olduğu için, görevli sözcüğü potansiyel bir büyüme dinamiği gösterir. Sonuçta sokakta sakallı bir erkek ya da çarşafly bir kadından, bugünkü yaşamda çok doğal kabul

SİVAS' TA 37 İNSANIMIZI YAKANLAR HENÜZ İKTİDARDA BİLE DEĞİLKEN, BUNLARI YAPABİLDİKLERİNE GÖRE İKTİDAR OLUNCA NELER YAPABİLECEKLERİNİ DÜŞÜNMEK BİLE ÜRKÜTÜCÜ.

edilen davranışlar için uğranılacak hakaretin şikayet edilebileceği bir mercî yoktur. Sokaklar artık kaba kuvvetin ve bağnazlığın eline geçmiştir.

Önce psikolojik baskı, sonra şiddet. Tipolojiye uygun giyinip davranmayan kadınlar, sözel hakaretle kurtulduklarında kendilerini şanslı saydılar. İçlerinde bekâret kontrolünden geçirilenler de oldu, turnakları ojeli diye pasdarların sarı minibüsleri içinde hazır bekletilen böcek dolu poşetlere elleri sokulanlar da... " (**)

Şeriatla en çok aşağılanan kadın olacaktır. Ekonomik ve siyasi özgürlüğünü kazanmış, hayatın her alanında erkeğin yanında yer alan

kadınlar, elbette ikinci sınıf vatandaş olmayı kabul etmeyecektir. Bunun için, kadınlar en radikal çıkışla direnenler oldu. Şeriatçılar da onlar hakkında ölüm fetvası çıkartıyor. Bangladeş' te Teslime Nesrin' den sonra Pakistan' da Esmâ Cihangir için de ölüm fetvası çıktı. Pakistan İnsan Hakları Derneği başkanı ve anayasa hukukçusu olan Cihangir, Ziya Ül Hak tarafından çıkarılan "Allah' a, Peygambere ve dine hakaret yasalarının" yumuşatılmasını istediği için fetvayla karşı karşıya kaldı. Üstelik Pakistan ve Afganistan' da iktidarda dahi değiller.

Bir yıl önce Sivas' ta 37 insanımızı yakanlar da aynı bakış açısına sahipler. Henüz iktidarda bile değilken, bunları yapabildiklerine göre iktidar olunca neler yapabileceklerini düşünmek bile ürkütücü.

Tara' nın yazdığı ilk paragraftan, bugünün merkez sağ, sosyal demokrat parti ve yöneticilerin alacağı çok ders var. Radikal İslam oylarına şirin gözükme için verilen tavizlerin bedeli çok ağır olacak. Üstelik tarih bilimi, şu an ülkemizdeki gibi kriz dönemlerinde, farklı bir söylemle radikal oyların merkez partilerine gitmeyeceğini, hatta tam tersinin olacağını söylüyor.

Bizlerin de bu konuda alacağı çok ders olduğunu düşünüyorum. Düşüncelerimizden, yaşantımızdan ve yaşam biçimimizden taviz vermeyelim. Şeriatçılarla uzlaşacağımız bir nokta yoktur. Sivas' ta insanlarımızı yakanlarla ancak onlar gibi olursak yaşama olanağı bulabiliriz. İran' da devrimden sonra ılımlı sağcıların, liberallerin, sosyal demokratların, mücahitlerin, komünistlerin başına gelenleri unutmayalım.

Demokrasi, kazanılacak ya da geri dönecek bir şey değildir. Birlikte yaşanılacak, geliştirilecek, yarının yaşamı olacak bir yaşam biçimidir. Bu yaşamda demokrasi düşmanlarının yeri yoktur ve tasfiye edilmelidir. Demokrasiyi koruyalım.

* Marks is ti erin, İran Devrimi sırasında söyledikleri marşın bir bölümü.

** Tara, 1994., Cumhuriyet Dergi, 31 Temmuz, sayı 436, s. 1, 8, 9, 10.

KOZLU OCAKLARININ YENİDEN KAZANILIŞININ SEYİR GÜNLÜĞÜ (VI)

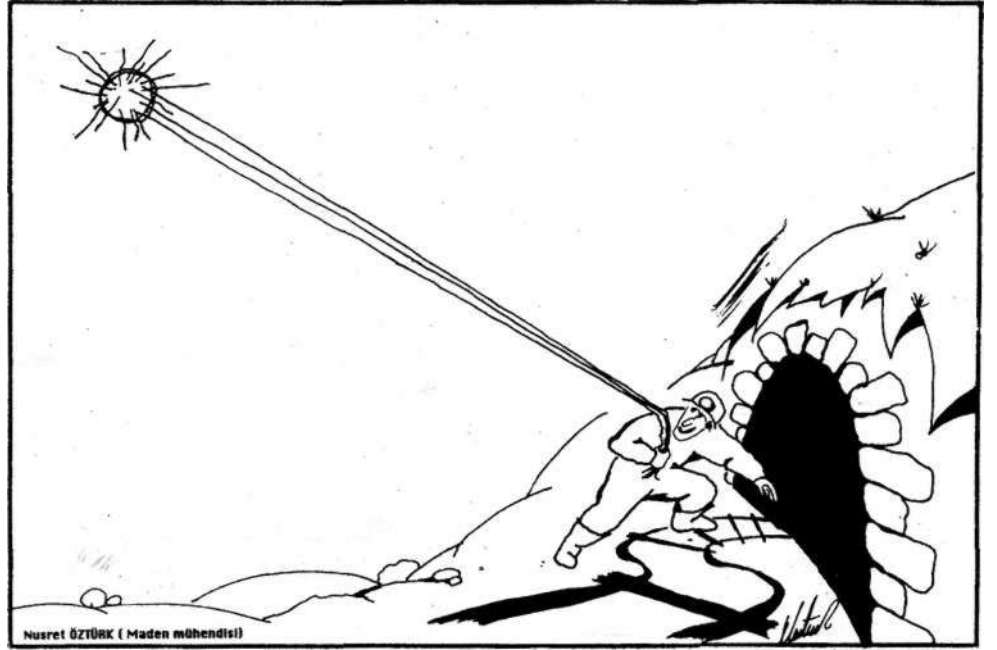
Baştarab Alka Kapakta

1 Ekim 1993 -1 Temmuz 1994

30 Eylül 1993 günü, Kurum ve Müessese yöneticülerinin de aralarında bulunduğu bir grup üyemiz ile kuyu bakım servisinin elemanlarından oluşan bir ekip, kafes güvertesinde "çekiç sinyalizasyonu" yla ağır laçka edilerek -425' e ayak bast. Daha sonra, -200 ve -300' ün kurtarılması sürecinde uygulanan elektromekanik birim işlemlerin aynı sekansla yürütülmesiyle, 1 ve 2 No.lu Uzunmehmet Kuyulan' nın -300 ile -425 arasındaki kesimi devreye alınarak kuyu akrosajının, anayolların, rekup lağımının ve düşey irtibatların keşfi başlatıldı. Keşif işleri tamamlandığında, suyun çekilmesiyle ortaya çıkan tahribatın, -300' de oluşanın yanında çok az kaldığı

gözlenerek tamir-tarama ve yol islahına hız verildi. Gaz gelirinin engellenmesi amacıyla, daha önce -300' de baş taraflarındcm (hava dönüş ağızlan) barajlancm düşey irtibatların -425'teki dip tarafları (hava giriş ağızlan) da kapatıldı. Dönem içinde, çoğunluğu İncirharmanı

8. Kartiye' den olmak üzere 17 madencinin cenazesi çıkartılarak ailelerine teslim edildi; cesetlerin, -300' de gözlenen pratiğin tersine, korunmadığı ve aerobik ortamın etkisine girerek çürüyüp iskelet haline geldikleri görüldü.

Kat ve Arakatlar	Katlardaki Toplam Lâğım Boyları (m)	Geri Kazanma Termin Planında Öncelikle Ele Alınan Uzunluk (m)	Geri Kazanma Termin Planına Alınmayan ileride Açılacak Uzunluk (m)	Geri Kazanılan Uzunluk (m)	Geri Kazanılacak Uzunluk (m)	Termin Planına Alınmayan Fizibilite Sonucu Karar Verilecek Uzunluk (m)	Terk Edilecek Uzunluk (m)	Geri Kazanma Gerçekleşmesi (%)
-200	4.650	4.650		4.650				
-300	14.120	7.616	2.120	7.616	-	2.610	1.774	100
-425 (Lâğım)	21.865	10.660	6.530	9.600	1.960	3.250	1.425	82
-42-V-485 Desandreler)	.1.040	895	-	-	895	145	-	-
-485 (Lâğım)	10.135	4.645	4.175	-	4.645	1.315	-	-
-485/-560 Desandreler)	1.222	1.060	-	-	1.060	162	-	-
-560 (Lâğım)	7.640	3.850	3.450	-	3.850	340	-	-
Toplam	60.672	33.376	16.275	21.866	12.410	7.822	3.199	65

Dönem sonuna doğru, Yeni Kuyu' nun -425 dibine kurulan bir platforma, 450 m³/h' lik bir çift dalgıç tulumla monte edildi ve 22930 lığımı boyunca, -425' in Uzun Mehmet dibindeki havuzlara kadar, yer yer bir çift (j)200' lük, yer yer de (j)300' lük tek bir boru döşenerek -425 ile -560 arasındaki suyun drenajı başlatıldı; -425' deki şlam havuzlarına gelen su üç kademedede (önce -300' e, sonra -200' e ve oradan da kuyubaşma) Kozlu Deresi' ne boşaltılıyor. TTK,

- 425' in altındaki derin drenaj için, iki yıl önce dış ihaleye çıktığında, bileşke maliyeti 20 M DM ile 20 M \$ arasında değişen teklifler almış ve daha sonra da, kendi imkânlarıyla işi yürütmeyi kararlaştırmıştı. Yeni Kuyu' nun dibindeki tulumla ekibinin başında, % 0,3' lük CH₄ konsantrasyonuna ayarlanmış bir vakvak (ses ve ışık ikazlı otomatik grizu detektörü) ve ayrıca sürekli bekleyen bir emniyet nezaretçisi bulunduruluyor. Yan sayfadaki çizelgede, Facia sonrasında günümüze kadar yürütülen yeniden kazanma işlerinin toplu dökümü görülmektedir.

Halen (haber yayına girdiği sırada), Facia nedeniyle kapatılan ocak kesimlerinin 2/3' si geri kazanılmış; suyun düzeyi -480 kotuna alçalmış ve kalan suyun toplam miktarı da 1,2 Mm³ ' e inmiş bulunuyordu. Suya gömülen 147 madenci cenazesinden, 4' ü -485 arakatında ve 2' si de -485/-560 Çay Panosu nda olmak üzere, 6' sının cenazesi hâlâ ocaktadır. Son cenazeye, 1995 ortasından önce ulaşılamayacağı tahmin ediliyor. Müessese ve Kurum yöneticileri, -425 ve -485' in ele alınmasıyla birlikte, Facia öncesinde çalışılan bazı panoların yeniden devreye alınarak çıkartım kapasitesinin 4.000 t/gün' e erişeceğini ve eninde sonunda Kozlu nun yaklaşık 5.500 t/gün' lük yerini bulacağını bildiriyorlar.

KOZLU DAVASINDA KARAR : BERAAT

Hatırlanacağı gibi, 3 Mart 1992 günü 263 madencinin ölümüyle sonuçlanarak tüm ülkemizde derin yankılar uyandıran Kozlu Faciası ile ilgili olarak, TCK' nın 455/2-son maddesini ihlalden sanık 18 üyemiz ile bazı tahlisiye ve kartiye nezaret çilerinin yargılandığı KD, Zonguldak 1. Asliye Ceza Mahkemesi' nde iki yıldan bu yana sürüp gidiyordu. 23.9.1993 tarihli duruşmada okunan ve kazanın kaçınılmaz olduğu kanaatıyla sonuçlanan bilirkişi raporunun incelenmesi için mehil isteyen müdahil avukatların bir sonraki duruşmada anılan rapora itiraz etmeleri üzerine ve kendi talepleri doğrultusunda, dava dosyası İTÜ' ne havale edildi. Bundan sonra da raporun beklenmesi için duruşmanın ertelenmesi doğrultusunda ara kararlar alındı.

Prof. Dr. Erkin Nasuf, Doç. Dr. Gündüz Ökten ve Doç. Dr. Tayfun Evergen' den oluşan bilirkişi heyetince düzenlenen ve ".....Olayları başlatan ilk grizu patlamasının oluşumunda, yanma ve patlama olaylarının ocak içerisinde gelişerek yayılmasında, olay sırasında görevde bulunan davalı durumundaki idari ve teknik elemanlara tedbirsizlik ve dikkatsizlik nedeniyle bir kusur atfedilemeyeceği....." dolayısıyla, "dava konusu kazanın KAÇINILMAZ iş kazalarından olduğu" kanaatına varılarak sonuçlanan raporun dava dosyasına girmesinden sonra açılan 15.7.1994 tarihli duruşmada, müdahil vekillerinin tümü "masa başında tanzim edilen" rapora itiraz etti ve çoğunluğu da sanıkların cezalandırılması doğrultusunda karar alınmasını talep etti. İddia makamı ise, ".....Zekâi Akçan, Özer Ölçer, Orhan Papila, Fuat Üçüncü, Tuna Önaygen ve Metin Yılmaz haklarında.....yönetim kurulu üyesi olmaları dolayısıyla soruşturma izini verilmediğinden bunlar hakkında açılan davanın reddine.....İhsan Ünlü ve 42 arkadaşı hakkında.....sanıklara affı kabil bir kusur bulunmadığı, ALINMASI GEREKEN ÜST DÜZEYDEKİ TEDBİRLERİN ZATEN BU SANIKLAR HAKKINDA ALINABİLMESİNİN MÜMKÜN OLMADIĞI anlaşıldığından beraatleri....." doğrultusunda talep ve mütalâada bulundu. Eski hukuk müşavirimiz ve arkadaşımız merhum Av. İbrahim Tezan' m ölümünden sonra, üyelerimizin davasını üstlenen yeni hukuk müşavirimiz Av. Ahmet Atak ile Zonguldak Barosu' nun mensubu olup da sanıkların vekâletini üstlenen tek avukat olan Fikret Güngör de C. Savcılığı' nm mütalâasını kabul ettiler.

Mahkeme' nin ".....yönetim kurulu üyesi sanıkların yargılanmadan için bağlı buldukları bakanlıklardan izin verilmediği için.....davanın REDDİ.....İhsan Ünlü ve 42 arkadaşının beraatleri.....müdahillerin şahsî haklarının saklı tutulması....." doğrultusunda aldığı ve "hazır bulunan sanıklar, müdahil ve vekillerinin yüzlerine açıkça okunan" nihâî kararlar, duruşma ve Kozlu Faciası ile ilgili KD son buldu.

Davanın sonuçlanması üzerine, müdahil vekillerinin kararı temyiz etme eğiliminde oldukları hakkındaki söylentiler, Zonguldak Kamuoyu' nda hızla yayıldı. Ancak, Yargıtay' in, olsa olsa Dava' yi usul yönünden bozabileceği ve esas yönünden Mahkeme' nin kararına uyacağı yönündeki görüşler üzerinde, hem vekillerimizin, hem de "bir kısım" müdahil vekillerinin yorum birliğinde buldukları bildiriliyor.

Zonguldak' ta ve özellikle ülke genelinde, gerek facianın hemen ertesinde, gerek hazırlık soruşturması sırasında ve gerekse mahkeme safahatı boyunca, çoğunlukla asparagas, çirkef, asılsız ihbar, karalama vb. gibi motiflerle beslenerek, hem sanık üyelerimizin, hem mağdurların, hem mütevaffaların ve onların geride bıraktıkları da dahil üzere tüm madencilerin ve hepsinden önemlisi, Havza' nm aleyhinde oluşarak, sözümona "kamuoyu" oluşturma bahanesiyle, "medya" adlı melanet cephesince körüklenen iftira kampanyası vır vır öttü, durdu. Biz ise, hiçbir zaman savaştığımız Havza' nm savunulması gündemi dışımda söz almadık; sustuk, oturduk. Bilip bilmeyenin konuşmasına rağmen, bizim susmamız ise, sadece adalet ve yargı usullerine duyduğumuz saygıdan kaynaklanıyordu. Mahkeme bitti; ancak, adli tatilin bitimine ertelenen gerekçeli kararın yazılmasına kadar, yine susacağız. Ama, **gerekçeli karar yazıldıktan sonra, söz sırası bize de gelecek ve artık Madencilik Bülteni de konuşacak... Ama, bir konuşacağız; pir konuşacağız !**

İŞTE ENERJİ VE ÇEVRE MERSİN MEMORANDUMU...!

13-15 Nisan 1994 tarihlerinde Mersin Üniversitesinde yapılan Enerji ve Çevre Sempozyumu sonucunda katılanların onayı ile yayınlanan Enerji ve Çevre Mersin Memorandumunun tam metnini yayınlıyoruz. Odamız tarafından verilen cevap metnini ise yan sayfada bulabilirsiniz.

1) Ekonomik gelişmenin kesintisiz sürdürülebilmesi için enerji talebinin "sürdürülebilir gelişme" ilkesine bağlı biçimde karşılanması gerekir.

2) Enerji yatırımları için teknoloji seçilirken çevre ilişkisi ve ekolojik denge faktörleri gözardı edilmemelidir. Çağdaş teknolojiye öncelik tanınmalıdır.

3) Enerji hammaddelerinin çıkarılmasında, doğal kaynaklardan yapılan enerji çeviriminde, birincil ve ikincil olmak üzere enerji üretiminin her kademesinde, enerjinin taşınması, depolanması ve tüketilmesi aşamalarında çevreye en az zarar verecek, ekolojik dengeyi bozmayacak ve rantabl olacak, olgunlaşmış enerji teknolojilerinin kullanımına özen gösterilmelidir. Tüm enerji tesisleri için çevre-etki değerlendirmesi yapılmalıdır.

4) Dünyanın global çevre sorunu atmosferdeki karbondioksit konsantrasyonunun artmasıdır. Hiçbir ülke kendisini bu sorundan soyutlayamaz. Artan karbondioksit konsantrasyonu asit yağmurlarına neden olmanın ötesinde, dünyanın global ısınma sürecini başlatmıştır. Buna neden olan aşırı fosil yakıt kullanımına sınır getirilmesi gerekmektedir. Atmosfere karbondioksit emisyonu azaltılmalıdır. Bu sorunun çözümü için ülke bazında ve uluslararası düzeyde alınması gereken önlemler vardır. Türkiye'de her ikisi için de girişimde bulunulmalıdır. Karbon vergisi gündeme getirilmeli, bu vergi kaleminin geliri, temiz yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesine harcanmalıdır. Baca gazlarını zararsız hale getirecek ve değerlendirebilecek önlemler alınmalıdır.

5) Kömür termik santralleri ve bunlara bağlı kömür işletmeleri çevreyi en fazla kirleten ünitelerdir. Kömür termik santrallerinden yayılan radyasyon çevrenin baz radyasyon sınırını aşmasa bile, bir nükleer santraldan yayılandan daha fazladır. Ülkemizin bilinen kömür rezervlerini değerlendirecek termik santraller kurulmuş durumdadır. Bundan sonra kömür termik santrali kurulmasına

gidilmemelidir. Düşük kalorili lin-yitlerin termik santral yakıtı olması yerine, yeraltında gazlaştırılarak değerlendirilmesi yoluna gidilmelidir. İthal kömüre dayalı santraller ise gerek çevresel ve gerekse ekonomik açıdan bir tuzak olup, Türkiye bu tuzığa ililmemelidir.

6) Artık, Türkiye nükleer enerjiyi ciddi biçimde ele almalıdır. Nükleer santraller gerekli önlemler alınmak koşulu ile çevre açısından en güvenilir santraller olmakla birlikte, tüm teknolojik gelişmelere karşın, nükleer artık sorununun çözümlenebildiği söylenemez. Ayrıca, gelişmiş nükleer teknoloji birkaç ülkenin elinde ve te-kellerin denetimindedir. Türkiye nükleer teknolojiye, ulusal çıkarları gözeterek bir planlama ile adım atmalıdır. İthal kömür santrali yerine, nükleer santral kurma, gerek çevre ve gerekse ulusal ekonomi açısından daha tutarlıdır. Tüm bu olgulara karşın, eğer enerji talebi diğer kaynaklarla karşılanamıyorsa, nükleer santral kurulmasına gidilmeye kalkışılmalı, konu devletin yönetim organlarının dışında üniversiteler, meslek kuruluşları ve demokratik kitle örgütlerinin de görüşleri dikkate alınarak ve çevre-etki değerlendirilmesi yapılarak siyasi otoritenin sorumluluğunda çözümlenmelidir.

7) Türkiye hidrolik potansiyel bakımından zengin ülkeler grubunda yer almaktadır. Ancak teknik hidrolik potansiyelin %13'ü ekonomik potansiyelin de %22' si kullanılabilir durumdadır. Geriye kalan potansiyelin olabildiğince yerli teknoloji ile hızla değerlendirilmesi gerçekleştirilmelidir.

8) Doğalgaz konusunda alternatif ithal olanakları realize edilmeden doğalgaz çevrim santrallerinin hızla artırılmasından kaçınılmalı, geçmişteki fuel-oil santraller çıkmazına düşülmemelidir.

9) Temiz bir enerji kaynağı olan güneş enerjisi kullanımının geliştirilmesine özen gösterilmelidir. Güneş termik santralleri gündeme alınmalıdır. Bu enerjinin kullanımı vergi iadesi ve sübvansiyonlar ile desteklenmelidir. Güneş enerjisi ile il-

gili bir yasal düzenlemeye de gerek vardır.

10) Ormanların yakacak amacıyla kaçak kesimlerle tahrip edilmesi önlenmelidir. İkel biçimde odun ve tezek kullanımına dayalı klasik biomas enerji teknolojisi yerine, alçak ve yüksek modern biomas enerji teknolojisine yönelinmelidir. Biomas materyal üretimi için tarımsal enerji yetiştiriciliğine gidilmelidir.

11) Rüzgar ve deniz dalga enerjileri ile ilgili olarak ilk prototip santrallerin kurulması gündeme alınmalıdır.

12) Jeotermal enerji olanakları çevresel kirlenmeyi önleyici önlemler alınmak koşulu ile değerlendirilmelidir. Jeotermal enerji ile ilgili olarak başlatılan yasa çıkarma girişimi sonuçlandırılmalıdır.

13) Teknolojinin geliştirdiği en son, en temiz yakıt ve enerji taşıyıcısı olan hidrojen enerjisi konusunda, diğer ülkelere kal in maması için gerekli çalışmalar başlatılmalıdır.

14) Enerjinin rasyonel kullanımına ağırlık verilmeli, enerji tasarrufu bilimsel yöntemlerle savsaklanmadan uygulanmalı ve yasal düzenlemelere bağlanmalıdır. Tüm termik sarmallarda atık ısının değerlendirilmesi için ko-jenerasyon önlemleri alınmalı ve gerekli yenileştirmeler yapılmalıdır.

15) Ülkemizde enerji araştırma, geliştirme ve ulusal teknoloji oluşturma çalışmalarını hızlandırmak enerji-çevre ve toplum ilişkilerini düzenleyici önlemleri belirlemek, genel enerji planlaması ile kaynak planlamalarını dinamik bir karakterde gerçekleştirmek ve yenilemek için kamu tüzel kişiliğinde ve özerkliğe sahip olarak Türkiye Enerji Enstitüsü zaman yitirilmeksizin kurulmalıdır.

16) Enerji ve çevre ilişkileri konusunda eğitime önem verilmesi, kamuoyunun bilinçlendirilmesi için çaba gösterilmelidir. •

Organizasyon Komitesi Adına:
Prof.Dr. Mustafa ÜLTANIR
Prof.Dr. Yusuf ZEREN

KOMURE YÖNELTİLEN SUÇLAMALARA "CEVAP"

✓ Odamız, yandaki sayfada tam metni görülen "Memorandum" kapsamında, termik santraller ve kömür işletmelerine yöneltilen suçlamalara, gereği için anılan öğretim üyelerine ve bilgi için de TMMOB, Şube ve Tems.'ler, Zon. Mad. Müh. Der., Maden Bölümleri, İşkolundaki sendikalar, MIF, Vakıf, İşveren Demekleri, TKİ, TTK ve özel sektöre gönderilen 30 Mayıs 1994 tarih/ 118 sayılı aşağıdaki yazıyla cevap verdi.

Prof. Dr. Mustafa Özcan ÜLTANIR ile Prof. Dr. Yusuf ZEREN tarafından "organizasyon komitesi adına" imzalanan 13-15 Nisan 1994 tarihlerinde Mersin Üniversitesi'nde yapılan "ENERJİ ve ÇEVRE MERSİN MEMORANDUMU" nun 5. maddesinde: "Kömür termik santralleri ve bunlara bağlı kömür işletmeleri çevreyi en fazla kirleten ünitelerdir. Kömür termik santrallerinden yayılan radyasyon çevrenin baz radyasyon sınırını aşmasa bile, bir nükleer santraldan yayılandan daha fazladır. Ülkemizin bilinen kömür rezervlerini değerlendirecek termik santraller kurulmuş durumdadır. Bundan sonra kömür termik santral kurulmasına gidilmemelidir. Düşük kalorili linyitlerin termik santral yakıtı olması yerine, yeraltında gazlaştırılarak değerlendirilmesi yoluna gidilmelidir" şeklindeki iddialarla, mesleğimiz, alt-sektörümüz, işkolumuz ve çalışanları ile girişimcileri ağır suçlamalara maruz bırakılmıştır.

Bilindiği gibi, herhangi bir yargıda bulunurken, kısa-uzun, ince-kalın vb. gibi muğlak ve yuvarlak nitelemeler yerine, biz mühendisler, somut ölçülere dayanan tanımları tercih ederiz; örneğin, "o 6x25 cm" denince, tanımlanan biçim ve cesamet hakkında herkes bir fikir sahibi olur. Çevre kirliliği, sağlığı ve güvenliği de az-çok-en kirli-temiz gibi soyut tanımlarla değil, mühendislik parametreleri ile ölçülmektedir. Bu itibarla,

1 - Global ısınmaya konan 'katkı' açısından:

1.1 - Yanma ürünü olan CO, CO₂, SO_x, N_xO_y emisyonlarının, dünyadaki kömür yakan termik santraller ile diğer yakıt madenlerini yakanlarda ve geleneksel mahrukatın yanma sürecinde, hangi miktarlarda [nominal tutar (elementer C kütlesi/zaman) ve birim enerji üretimindeki pay (ör., gC/MJ) cinsinden] gerçekleştiği;

1.2 - Yanma ürünü olmayan CH₄, C_xF_yCl_z emisyonlarının, dünyadaki kömür ocakları ve ana girdisi kömür olan sınıflar ile diğer yakıt madeni işletmelerinde (yani, petrol ve doğalgaz kuyularında), bunları işleyen tesislerde (ör., rafinerilerde), bunların elden geçirilmesi, stoklanması ve nakliyatı sürecinde ve ayrıca, madencilikle hiç ilgisi olmayan biyokütle, çöp ve fıski birikimi ile çeltik alanlarında hangi miktarlarda gerçekleştiği;

2 - Çevrenin kirlenmesi ile "umumî hıfzısıhha"nın ihlaline konan 'katkı' açısından:

2.1 - Dünyadaki kömür ocakları ile diğer yakıt madeni işletmelerinde istihraç edilen ürünlerin ve aynı ürünleri girdi olarak kullanan imalat süreçlerinde ortama boşaltılan katı ve sıvı atıkların. BM Standartları'na vazedilen patlayıcı, parlayıcı, oksidan, toksik (akut veya kronik), ekotoksik, enfeksiyöz, korozif vb. kriterlere göre ne ölçüde sağlıksız olduğu;

2.2 - Kömür ile diğer yakıt madenlerinin elden geçirilmesi, stoklanması ve nakliyatı sürecinde (ör., frayter ve tankerlerin sintine tahliyesi esnasında) ortama boşaltılan atıkların, yine yukarıda anılan kriterlere göre ne ölçüde sağlıksız olduğu;

3 - Çevre güvenliği açısından:

3.1 - Kömür ocakları ile diğer yakıt madeni işletmelerinin, olağanüstü hallerde (ör., 1991 başında yaşanan "çöl fırtınası" harekâtı gibi), çevrede yaşayanların can ve mal güvenliğine yönelik tehdit unsuru olarak ne ölçüde risk taşıdığı;

3.2 - Kömür ile diğer yakıt madenlerinin, elden geçirme, stoklama ve nakliyat süreçlerinde, çevrede yaşayanlar bakımından, ne ölçüde hayatî tehlike riski taşıdığı (ör., okyanuslarda seyredirken batan Exxon Valdez, Prince William Sound vb. veya İstanbul Boğazı'na girerken batan Independenta Nasia vb. tankerler ile eşdeğer tonajlı kömür fray-

terlerinin ne ölçüde tehlikeli olduğu gibi).

4 - Çevrenin radyasyon kirliliği ve güvenliği açısından:

4.1 - Dünyadaki kömür yakan santraller ile nükleer santrallerden yayılan radyasyonun (nominal tutar ve birim enerji üretimindeki pay cinsinden) ne miktarda gerçekleştiği;

4.2 - Kömür ocakları ve uranyum madenleri ile bunları girdi olarak kullanan sınıflar tesislerde elde edilen ürün mamul ve atıkların ne miktarda radyasyon yaydığı;

4.3 - Kömür yakan bir termik santral ile bir nükleer santralin -çevrede yaşayanların can güvenliği bakımından- ne ölçüde hayatî tehlike riski taşıdığı.

5 - "Düşük kalorili linyitlerin yeraltında gazlaştırılarak değerlendirilmesi..." önerisine ilişkin olarak:

5.1 - Dünyanın neresinde ve kaç tane düşük kalorili linyit yatağının, yeraltında gazlaştırılarak değerlendirildiği;

5.2 - Düşük kalorili linyitlerin yeraltında gazlaştırılmasıyla üretilen birincil enerjinin, dünya üretimindeki payının ne olduğu;

5.3 - Düşük kalorili linyitleri yeraltında gazlaştırarak elde edilen gazın, kalorifik değerinin ne olduğu;

5.4 - Düşük kalorili linyitleri yeraltında gazlaştırarak elde edilen gazın maliyetinin (parasal birim/MJ cinsinden) ne olduğu;

hakkındaki, dolayısıyla, çevreyi en çok kömürün kirlettiği iddiasını kanıtlayacak nitelikteki -'yeşilci neşriyat' dan aktarma soyut yakıştırmalara değil, madencilik ve enerji konusunda uzman kuruluşların (yerli ya da yabancı) kaynaklarına dayanan ve yukarıda anılan mühendislik parametreleriyle tanımlanan- mevcut sayısal verilerin tarafımıza da bildirilmesi hususunda gereğini ve bilgi edinilmesini arz ve rica ederiz.

Saygılarımızla.

Asım Kutluata
Yönetim Kurulu Başkanı

D UNYA PİYASALARINDAN HABERLER

FLÜORİT PAZARINDA ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER GÖZLENİYOR ⁽¹⁾

Yeni araştırma sonuçları, kloroflüorokarbon (CFC) gazlarının imalini tedricen yasaklamayı öngören çevre mevzuatını ilgilendiren sıkı denetimlerin yaygınlaşmasının ardından, önce asit kalitesindeki ve sonra da hem demir-çelik hem de Al izabesinde kullanılan metalürjik kalitedeki flüorit (CaF_2) cevherlerinin tüketiminde önemli alçalmalar kaydedildiğini ve halihazırda Çin HC nin bat pazarlarına ucuz mal yığmayı sürdürdüğü bir dönemde oluşan talep gerilemesinin, fiyatların düşmesine yol açarak kapitalist ülkelerdeki maden işletmelerini çok düşük kâr marjlarıyla çalışmaya zorladığını ortaya koydu.

Asit kalitesindeki CaF_2 talebinin kaderini, öncelikle CFC pazarındaki tüketim payının tayin edeceği biliniyor ve bunun da, F içerdiği halde , ya çok düşük ya da sıfır mertebede O_3 deplesyonuna neden olacağı kanıtlanan muadil ikamelerin, muadil olmayan (F içermeyen) ikameler içindeki rölatif payı ile CFC imali sürecinde zaten varolan kısıntı ve ikincil üretim eğilimleri tarafından belirleneceği açıklanıyor. İkame ürün paylarının, çevre mevzuatı, teknik olarak yapılabilir alternatiflerin geliştirilmesi, toksisite ve karsenojenite düzeylerinin uygunluğu, tesis dizaynlarının yeterliği, proses geliştirmede kazanılan basanlar ve rakip malzemelerin maliyetleri gibi çeşitli etkenlere bağımlı olduğu bildiriliyor. Dünya üzerindeki değişik tüketim tarzları ile 1992 Montreal Protokolü üzerinde yapılan tadilatı dikkate alan uzmanlar, 90' lı yıllarda, CFC pazarındaki toplam CaF_2 tüketiminin ortalama % 1-2' lik bir yıllık hızla artacağını ve en büyük talep büyümesinin de 1995-2000 arasında gerçekleşeceğini tahmin ediyorlar.

Sosyalist ülkelerdeki (SÜ) yüksek çelik tüketimi nedeniyle, bu altsektörün en büyük CaF_2 pazarı olma konumunu koruması bekleniyor; BDT, Çin HC ve D. Avrupa' ran 1990' da eriştiği 1,5 Mt' luk talep hacmiyle, metalürjik kalitedeki dünya CaF_2 tüketiminin % 70' inin bu blokta gerçekleştiği öne sürülüyor. Ayrıca, ikincil F üretiminin daha az yaygın olduğu SÜ' deki birincil Al üretiminin de önemli ölçekte CaF_2

talebi doğurduğu ve 1,8 Mt dolayında olan bu kullanım alanındaki tüketim hacminin % 38' inin yine SÜ' ce karşılandığı bildiriliyor. Ancak, birincil Al izabehanelerinden kaynaklanan talep büyümesinin, 2000' e kadar ortalama % 1' lik bir yıllık hızı aşmayacağı, ham çelik üretimindeki artışın yol açması gereken olumlu etkinin de çelik imalindeki birim CaF_2 tüketiminin alçalması ile örseleneceği ve sonuç itibarıyla, metalürjik kalitedeki mal tüketiminin, ortalama % 3' lük bir yıllık hızla düşerek, 1990' daki 2,35 Mt' luk düzeyinden 2000' de 1,72 Mt' a kadar alçalacağı tahmin ediliyor.

Bir on yıl önceki üretimini % 9 arttırarak dünya CaF_2 üretiminin % 37' sini karşılayan Çin HC, asit kaliteli mal talebindeki alçalmayla birlikte, 1988' den itibaren dünya piyasalarını etkisi altına almayı başardı ve ihracat hacmini arttırarak 1990' dan bu yana fiyatların % 20 düşmesine önayak oldu. Geleneksel büyük üreticiler bu sıkı rekabet karşısında geriledi; 1989-91 arasında, Meksika' nın üretimi her yıl yarı yarıya düşmeye başladı ve aynı dönemde G. Afrika C nin üretimi de 0,36 Mt' dan 0,27 Mt' a kadar düştü. Keza, 90' lann başındaki düşük fiyatlar ile kâr marjları, CaF_2 üreticilerinin kapasitelerinin 0,5 Mt/yıl mertebesinde alçalmasına yol açtı.

Uzun vadede Moğolistan' in da, CaF_2 madenciliği üzerinde Çin HC ninkini aratmayacak bir etkileşime girmesi bekleniyor ve bu ülkenin CaF_2 eşdeğeri üzerinden 50 Mt rezerv (Çin HC ndekinin yaklaşık iki katı) sahibi olduğu tahmin ediliyor. Moğolistan' daki kaynakların değerlendirilmesi için gereken altyapı yatırımları ile tüvönan cevherin asit kalitesine zenginleştirilmesi için gereken yatırımlar finanse edilebildiği takdirde, bu ülkenin gelecek on yılda, kapitalist ülkelerdeki CaF_2 madenciliği için ciddi bir tehdit unsuru oluşturacağı tahmin ediliyor. •

DÜNYA PİYASALARINDAN HABERLER

SERAMİK ve PLASTİK İMALİNDE BOKSİT ve Al_2O_3 TÜKETİMİ BÜYÜYOR ⇨

Son yıllarda, refrakter ve abraziv malzeme imalinde rakip hammaddelerin boksit ve Al_2O_3 ' ün pazar paylarını kapmalarının ardından, özellikle alev geciktiricilerin ve ileri seramik ürünlerinin başı çektiği bir eğilim belirdi ve metalürjik pazarların dışındaki boksit ve Al_2O_3 tüketimi artarak 90' lı yılların en hızlı büyüyen pazarları haline dönüştü.

Özellikle ABD kökenli ALCOA ve Kanada kökenli ALCAN gibi büyük Al üreticileri, düşey entegrasyonla yoğun bir tekelleşme gerçekleştirdiler ve hammadde ikmal ile fiyatlar üzerinde oluşturdukları geniş çaplı kontrol mekanizmasıyla, boksit madenciliğine ve Al rafinasyonuna dünya ölçeğinde hakim olma konusunda öylesine üstün basanlar sağladılar ki, 1991 itibarıyla, sekiz önde gelen çokuluslu Al tekeli, tüm dünyadaki boksit üretiminin hemen hemen yansını ve Al üretiminin de yarısından fazlasını kontrolleri altına aldı. Çokuluslu tekellerin, boksit çıkartan ülkelerde de, araürün olan Al_2O_3 ' ün Al izabehanelerine ihraç edilmesi yerine, maden işletmelerinin entegre tesislere dönüştürülmesi yönünde yeni stratejiler çizdikleri bildiriliyor. **Çokuluslu tekellerin çoğunun izabehanelerinin, K. Amerika ve B. Avrupa gibi yerli hammadde ikmalinin iç tüketimin çapı için yetersiz olduğu metropollerde bulunması, kendileri açısından zararlı sonuçlar doğuracak ikmal kesintilerinden ve belki hepsinden de önemlisi, anî fiyat yükselmelerinden kaçınılması yönünde, çokuluslu tekelleri doğal kaynakları kontrol altına almaya zorluyor.**

Boksit ve Al_2O_3 ' ün metalürjik kullanım dışındaki başlıca iki ana pazar olan refrakter ve abrazif sanayilerindeki tüketiminde de daralma gözlemlendiği ve zaten şimdiye kadar sadece üstün performans karakteristikleri

sayesinde ayakta durdukları biliniyordu. Ancak, refrakterlerde diğer yüksek performanslı malzemelerin ve abrazivlerde de kübik bor nitrür gibi süper abraziflerin pazar paylarını kapmaları sonucunda, boksit ve Al_2O_3 ' ün sıkı bir rekabetle yüz yüze kaldığı açıklanıyor. Bununla birlikte, 80' lerden itibaren, lastik ve plastik imalinde alev geciktirici ajan işlevi gören katkılarda dolgu maddesi olarak $Al_2O_3 \cdot 3H_2O$ kullanılmasının, 1995' e doğru ABD' deki Al_2O_3 tüketiminde % 6' lık bir büyümeye yol açacağı ve B. Avrupa ile Japonya' da da benzer gelişmelerin yaşanacağı tahmin ediliyor. Ayrıca, alev geciktiricilerin kullanımındaki belli başlı rakip malzemeler olan Br bazlı bileşikler ile Sb_2O_3 ' ün çevre mevzuatının zorluğuyla gerilemesinden sonra, Al_2O_3 ' ün pazar payının daha da büyüyeceği bildiriliyor.

Kalsine Al_2O_3 ' ün büyük tüketicileri olan elektronik seramik ve biyoseramik gibi yüksek performanslı ileri seramik pazarında da 90' lı yıllar boyunca sağlıklı gelişmeler bekleniyor ve en kuvvetli büyümenin strüktürel seramikler ile seramik kaplamalarda gözleneceği öngörülerek dünya toplam ileri seramik talebinin 2000' de % 8 artacağı açıklanıyor. Biyoseramik konusundaki iki önemli üretici olan Japonya ile Almanya' daki tüketimin ise, % 20/yıl gibi büyük bir artış hızıyla büyüyeceği tahmin ediliyor.«

(1), (2) : Bu haberler, Roskill Information Services Ltd. " in 18 Mart 1993 ve 22 Nisan 1993 tarihli basın bültenlerinden derlenmiştir. Konuyla ilgili daha ayrıntılı bilgiler, aynı firmanın yayınladığı " *The Economics of Fluorspar 1993* ve " *The Economics of Bauxite and Alumina 1993* " başlıklı raporlarda bulunmaktadır.

RUHSAT ve TALEP HARÇLARI

• 11 Mayıs 1994 tarih/21931 sayılı Resmi Gazete
Maliye Bakanlığı Harçlar Kanunu Genel Tebliği' nden

1. Maden arama ruhsatnamesi taleplerinden	(734.800 TL)
2. Maden arama ruhsatnameleri (Her yıl için)	(1.838.000 TL)
3. Ön işletme ruhsatnameleri için (Her yıl için)	(6.435.600 TL)
4. Maden işletme ruhsatnameleri (Her yıl için)	
a) 10 yıla kadar olan (10 dahil) işletme ruhsatnameleri	(11.033.800 TL)
b) 15 yıla kadar olan (15 dahil) işletme ruhsatnameleri	(12.871.800 TL)
c) 40 yıla kadar olan (40 dahil) işletme ruhsatnameleri	(18.389.200 TL)
d) 60 yıla kadar olan (60 dahil) işletme ruhsatnameleri	(27.584.000 TL.)
5. Mülga 6309 sayılı kanuna göre verilen (60-99) yıllık işletme imtiyazları (Her yıl için)	(36.779.400 TL.)
6. Taşocağı Nizamnamesi gereğince verilecek ruhsatnameler (Her yıl için)	(1.225.600 TL)
7. Arama, ön işletme ve işletme ruhsatnameli sahalarla işletme imtiyazlı sahalara fenni nezaretçi tayini taleplerinden	(918.600 TL)
8. İşletme ruhsat hakkı, birleştirme, uzatma, küçültme, alan değiştirilmesi ve taşocağı maddelerinin Maden Kanunu kapsamına alınması taleplerinden	(4.596.600 TL.)

Maden arama ruhsatnamesi, ön işletme ruhsatnamesi, işletme ruhsat hakkı, işletme ruhsatnamesi, işletme imtiyazı ve taşocağı maddelerinin Maden Kanunu kapsamına alınması taleplerinin devir ve intikalleri sırasında, bu hakların verilmesi sırasındaki harçlar yeniden alınır.

MADEN KANUNU'NUN 46. MADDESİ İPTAL EDİLDİ

Anayasa Mahkemesi Kararı ile 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun 46. maddesinin son fıkrası iptal edilmiştir.

İstanbul 2 No.'lu İdare Mahkemesi 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun 46. maddesinin son fıkrasının, Anayasa'nın 13., 35., 45. ve 168. maddelerine aykırılığı savıyla iptalini istedi.

Bir vakfın taşınmazı, yanındaki kömür ocağının işletme ruhsatına sahip bir şirket tarafından değişik tarihlerde mal sahiplerinden satın alınmak istenmiş, tarafların anlaşamaması üzerine şirket, kamulaştırma yapılması istemiyle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na başvurmuştur. Bakanlıkça, taşınmazın altında bulunan kömür rezervinin ekonomiye katkısı gözetilerek 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun 46. ve 2942 Sayılı Kamulaştırma Yasası'nın 5/c maddeleri uyarınca, işletme ruhsatı sahibi şirketçe kullanılmasında kamu yararı bulunduğu belirtilerek 6.11.1991 günlü Bakan onayı ile kamulaştırılmasına ilişkin işlemi tamamlamıştır. Bu işlemin iptali istemiyle Vakıf tarafından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na İstanbul 2 No'lu İdare Mahkemesi'ne dava açılmıştır.

Davacı vekilinin dava dilekçesinde ileri sürdüğü, Maden Kanunu'nun 46. maddesinin son fıkrasının Anayasa'ya aykırılık savı İdare Mahkemesi'nce de ciddi bulunmuş ve anılan kuralın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına 24. 12. 1992 tarihinde karar verildi.

Anayasa Mahkemesi'nce, maddenin son fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE ve yasa kuralının iptali nedeniyle oluşacak hukuki boşluğun doldurulması için Anayasa'nın 153. ve 2949 Sayılı Yasa'nın 53. maddeleri gereğince iptal hükmü kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak üç ay sonra yürürlüğe girmesine OY ÇOKLUĞUYLA 22.09.1993 tarihinde karar verildi.

MADEN MÜHENDİSLİĞİ HİZMETLERİ
(01.07.1994 - 31.12.1994 DÖNEMİ) ASGARI
ÜCRET TARİFESİ

FENNİ NEZARET HİZMETİ (Bir Ocak için)	
Açık İşletme	2.500.000.-TLAY
Yeraltı işletmesi	3.000.000.-TLAY
SÜREKLİ MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ	
a. Büro Mühendisliği	9.000.000.-TLAY
b. Şantiye-Açık işletme, Sondaj Müh.	13.000.000 TL/AY
c. Yeraltı işletme Mühendisliği	15.000.000 TL/AY
DÜŞÜNCEL (İŞTİŞARI) HİZMET	
a. Sözlü Olarak Sunulması	1.750.000.-TL
b. Rapor Halinde Sunulması	2.500.000.-TL
GEÇİCİ HİZMET (KEŞİF HİZMETİ)	
a. Hizmetin ilk Günü	2.250.000.TL
b. Sonraki Her Gün için	1,000.000.-TL
DANIŞMANLIK (MÜŞAVİRLİK HİZMETİ) PROJE HİZMETLERİ	7.500.000.-TL/AY
a. Arama Faaliyet Raporu	2.250.000.-TL
b. Ön işletme Projesi	15.000.000.-TL
c. Ön işletme Faaliyet Raporu	3.000.000.-TL
d. İşletme Projesi	30.000.000.-TL
e. Terk, Patlayıcı Madde Kapasite Rap. Kamulaştırma vb.Rapor Düzenlemesi	2.500.000.-TL
f. Orman izni	4.000.000.-TL
g. Fizibilite Projesi	Toplam Yatırım Tutarının binde ikisi (%0.2)

* Bu tablodaki hizmetlerin karşılıklarına KDV dahil değildir. Çalışmalar sırasındaki yol, yemek, konaklama vb. giderler işverene aittir.

SMMH BELGESİ ALAN ÜYELERİMİZ

34. sayımızda yayınlamaya başladığımız SMMH Belgesi alan üyelerimizin adreslerini yayınlamaya devam ediyoruz. Belge alanları bundan sonraki sayılarımızda da yayınlayacağız.

- 91-H. Mümtaz SÜRENŞOY
Ulus İşhanı E/320 06050 ANKARA
- 92-Eşref SAYGI
GMK Bulvarı 14/9 Kızılay/ANKARA
- 93-Ruşen BÜYÜKGÜNGÖR
İstiklal Cad. No: 9 Biga/Ç.KALE
- 94-Hüseyin CAVA
Kolejtepe Mah. Hoşgör Cad. No: 11
D.6 Keleşhoca Apt. GAZİANTEP
- 95-Süleyman AYDOĞAN
Dört Yol Civarı İncehisar/AFYON
- 96-Samet Tünay GÜNDÜZ
İzmirlioğlu İşhanı K.1 No: 49 DENİZLİ
- 97-Ali EDEM
izmirlioğlu İşhanı K.1 No:49 DENİZLİ
- 98-Mustafa AKYEL
Kubbeli Cad. 2/2 ÇORUM
- 99-M.Hakan ERTÜRK
Atatürk Bulvarı 4 A Blok No: 137 SIVAS
- 100-Davut ASLAN
Girne Bulvarı No:40/15 Karşıyaka/İZMİR
- 101-Hamdi Güner YETER
İnönü Mah. 133.Sk. No: 24 ERZİNCAN
- 102-Özgür ÜSGÜLEN
SÖRMER A.Ş. Bozüyük Devlet Yolu
3.Km. Söğüt/BİLECİK
- 103-Süleyman ATAN
Yelkovan İş Merkezi K.3 No:167
ESKİŞEHİR

YAYIN DÜNYASININ YAYIN DÜNYASI

SEMPOZYUM

GAP'ta
teknik
hizmetler

10-12 Kasım 1993

BİLDİRİLER

TMMOB
TÜRK MÜHENDİS ve MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
ANKARA

TMMOB tarafından 10-12 Kasım 1993 tarihinde Ankara'da düzenlenen GAP'ta Teknik Hizmetler Sempozyumu bildiriler kitabı çıktı. Sempozyum 'da sunulan 42 bildiriye içeren kitapta 4 üyemizin bildirisi de yer almaktadır. TMMOB tarafından hazırlanan ve 485 sayfadan oluşan kitap aşağıdaki adresten 250.000 TL karşılığında temin edilebilir.

TMMOB

Konur Sokak No:4

06650 Ankara

Tel: 418 12 75 Fax: 417 48 24

İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME) tarafından hazırlanan Pazar Araştırma Dizisi'nin 7. sayısında Japonya'nın doğal taş sektörü ele alınmıştır.

Meslektaşımız Vural ÇEKİNMEZ tarafından hazırlanan bu yayında, Japonya'daki doğal taş ile ilgili sanayiler, üretim miktarları yanında doğal taş ve fayans ithalat imkanları yer almaktadır. Ayrıca, Japonya'nın sektördeki üretici-ithalatçı firmaları ile bu firmaların kapasite ve pazar payları da bu yayında yer almaktadır. Bu yayın aşağıdaki adresten temin edilebilir:

İhracat Geliştirme Etüd Merkezi

Mithatpaşa Cad. No:60

Kızılay/Ankara

Tel: (312) 417 22 23

Fax: (312)417 22 33

DOĞAL TAŞ

İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi tarafından "Natural Stone" isimli bir broşür hazırlanmıştır. Broşür, doğal taş ile ilgili kısa bilgiler yanında doğal taş ihracatı, ülkemiz doğal taşlarının özellikleri ve rezervlerini vermektedir. Ayrıca, ülkemizde bulunan önemli doğal taşlar ile üretici ve ihracatçı firmaların adres ve bilgilerini içermektedir. Üyelerimiz bu broşürü İGEME'den temin edebilirler.

ODAMIZDA SATIŞI YAPILAN KİTAPLAR

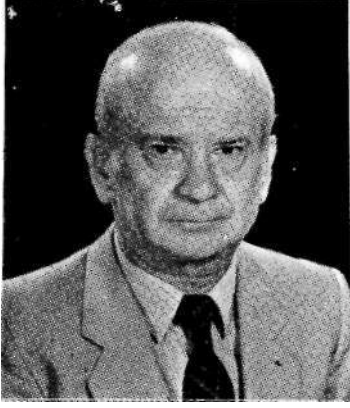
	Uye	Öğrenci	Diğer
T.Madencilik Bilimsel ve Teknik 7.Kongre Kitabı	75.000	50.000	100.000
T.Madencilik Bilimsel ve Teknik 11 .Kongre Kitabı	75.000	50.000	100.000
T.Madencilik Bilimsel ve Teknik 12.Kongre Kitabı	100.000	75.000	150.000
T.Madencilik Bilimsel ve Teknik 13.Kongre Kitabı	100.000	75.000	250.000
Türkiye 4. Kömür Kongresi Kitabı	50.000	40.000	100.000
Türkiye 6. Kömür Kongresi Kitabı	50.000	40.000	100.000
Türkiye 7. Kömür Kongresi Kitabı	50.000	40.000	100.000
Türkiye 8. Kömür Kongresi Kitabı	100.000	75.000	150.000
Türkiye 9. Kömür Kongresi Kitabı	150.000	100.000	300.000
Madencilikte Bir Ömür (Kadri Yersel)	30.000	30.000	30.000
Hidrometalurjik süreçlerin Kimyası	40.000	30.000	60.000
Çözümlü Madencilik Problemleri	100.000	75.000	150.000
Sondaj Yöntemleri ve Uygulamaları	100.000	75.000	150.000
Kaya Şev Stabilitesi	200.000	150.000	250.000
Ocak Havalandırması	100.000	75.000	150.000
Türkiye Taşkömürü Madencilğinde İşçi Sağlığı ve İşgüvenliğine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri	50.000	30.000	75.000
A'dan Z'ye Kıymetli Taşlar	30.000	30.000	30.000
Kaya Patlatma Tekniği	100.000	100.000	100.000
Elmaslı Sondaj Tekniği	80.000	80.000	80.000
Felç (H.Ozlütaş)	20.000	20.000	20.000
Direnış Şarkıları (Mete Alpsar) (Şiir)	25.000	25.000	25.000
Maden İş.Projeleri Hazırlama ve Değerlendirme	100.000	100.000	100.000
Delme ve Patlatma Sempozyumu	80.000	60.000	150.000

Kitap talepleri için Posta Çeki Hesabı : 86665

DÜZELTME :

Geçen sayımızda yer alan " Dünya Madencilik Haberleri " bölümünde dizgi hataları yapılmıştır. Bu hatamızdan dolayı meslektaşımız Maden Mühendisi Neval AYDIN ve siz okurlarımızdan özür dileriz. Bülten Kurulu

YITIRDIKLERİMİZ

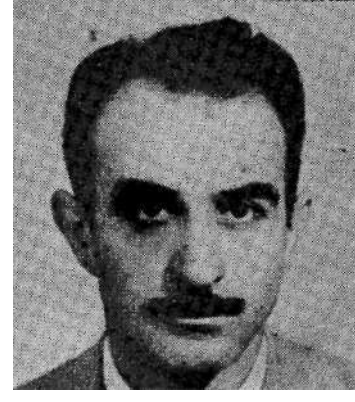
Günay AYARCI

1934 İzmir doğumlu G. Ayarçı, İTÜ Maden Fakültesi' ni birincilikle kazandı ve 1958 yılında mezun oldu. EKİ'de işbaşı yapan üyemiz, daha sonra Maden Yardım Komisyonu, MET AG Müh. AŞ'de çalıştıktan sonra T.Şişe Cam A.Ş" den 1987 yılında emekli oldu. Meslektaşımızı 27 Nisan 1994 tarihinde kaybettik.

Gürbüz FINDIKGIL

1916 doğumlu G. Fındıkgil, 1940 yılında Edinburgh Üniversitesi' nden mezun oldu. Daha sonra EKİ, İTÜ, TKİ, Yunanistan Almanya ve İran' da teknik eleman ve öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1980' den sonra Aachen Teknik Üniversitesi' nde Koklaştırma ve Briketleme Kürsüsü' nde çalışmalarını sürdüren ONUR ÜYEMİZ' i 20 Şubat 1994 tarihinde yitirdik.

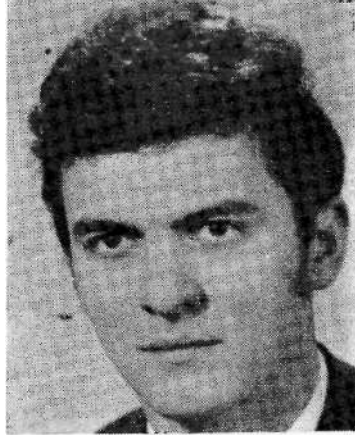
Muzaffer BAŞKURT

1919 Amasya doğumlu M. Başkurt, Zonguldak Maden Teknik Okulu' ndan 1954 yılında mezun oldu. Havza' da işbaşı yaparak Gelik ve Karadon' da bölüm mühendisliği ve Çiş. Bak.' nda İş Güvenliği Müfettişliği görevlerini yürüttükten sonra, 1983' te emekli olan üyemizi 8 Haziran 1994 tarihinde kaybettik.

HASAN FERİT KROMER

1915 Bandırma doğumlu H. Ferit Kromer, Columbia Üniversitesi' nden mezun oldu. Bir süre yurtdışında çalışan üyemiz, 1944' ten sonra Güntepe ve Asma' da 2 yıl görev yaptı. Daha sonra özel sektörde, Maden Yardım Komisyonu ve KBİ' de çalışıp 1976' da emekli oldu. Emeklilik sonrası kendi şirketinde görev yapan ONUR ÜYEMİZ' i 21 Haziran 1994 tarihinde kaybettik.

Mehmet YAPALAK

1949 Zonguldak Devrek doğumlu M. Yapalak, İTÜ' den 1974 yılında mezun oldu. Havza' da işbaşı yaparak Karadon ve Kozlu bölgelerinde görev yaptıktan sonra, çalışmalarına özel sektörde devam etti. Bir arazi çalışmasından dönerken geçirmiş olduğu trafik kazası sonucunda meslektaşımızı 15 Haziran 1994 tarihinde kaybettik.

**YITIRDIĞIMIZ
DEĞERLİ
ÜYELERİMİZİN
AİLELERİNE,
YAKINLARINA,
ARKADAŞLARINA,
HAVZAYA
VE TÜM MADENCİLİK
CAMİASINA
BAŞSAĞLIĞI
DİLİYORUZ.**

KOZLU OCAKLARININ ENİDEN KAZANILIŞININ SEYİR GUNLUGU (VI)

**-425 ANAKATI KURTARILDI.
OCAKTA 6 CENAZE KALDI..**

**5,7 Mm³ SUYUN % 80' ini
BASTIK; SU -485' e İNDİ...**

**-485 ARAKATINI KURTARMA
HAZIRLIKLARI YÜRÜYOR....**

Hatırlanacağı gibi, 3 Mart 1992 Faciası' nın ardından, ocaklara basılan suyun drenajı başlatılmış; -200 anakatı bütünüyle devreye alınmış ve ardından da -300 anakatı kurtarılarak ocakta kalan madenci cenazeleri tahliye edilip; sahiplerine teslim edilmişti. Daha sonra, plan hedefleri de aşılarak, öngörülen terminin 2 hafta öncesinde -425' e ayak basıldı ve istikşaf işlemlerine başlandı.

Devamı 18. sayfada.

MADENCİLİK Bülteni

TMMOB

Maden Mühendisleri Odası Rdına
Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni:

Alpaslan ERTÜRK

Bülten Kurulu : Hasan Yılmaz, [Eitugn.il](mailto:Eitugn.il@isik.com.tr) Işık,
Muzaffer Gür, Oğuz Sönmezer

Yönetim Yeri : Selanik Cad. 19/3
Kızılay-ANKARA

Tel : (312)425 10 80 Fax:(312)417 52 90

Ayda bir yayınlanır.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İmzalı yazılardaki görüş ve düşünceler ya
zarlarına aittir. Odayı ve Bülteni sorumlu kılmaz.

Yazarlara ücret ödenmez.

Baskı : Kozan Ofset

Tel:(312)341 14 27